

katedra

YU ISSN 0022/9295
18. OKTOBRA 1982
LETNIK XXII
ŠT. 7
8 CENA 8 DIN

PRIZNANJA OB DNEVU UNIVERZE

Svet Univerze v Mariboru je na seji 10. septembra 1980 na pobudo visokošolskih organizacij in upoštevanje posebnih pravilnik sklenil, da se podelijo priznanja univerze naslednjim organizacijam in posameznikom, ki so posebej veliko prispevali k razvoju in družbenemu ugledu naše univerze.

Svečano listino, ki jo svet univerze podeljuje organizacijam s posebnimi zaslugami za družbeno-gospodarski in kulturni razvoj ter z izjemno razvitim sodelovanjem z visokim šolstvom, prejmejo:

HP KOLINSKA v Ljubljani, ker že 75 let predstavlja nepogrešljiv člen v prehranbeni verigi Slovenije in Jugoslavije; ker ob razumnem in ekonomsko upravičenem vključevanju tujega znanja, skrbi tudi za lastne razvojne rešitve, ki upoštevajo specifično naše surovinske osnove; ker na široko odpira vrata za sodelovanje visokega šolstva, posebej tesno pa se tako na izobraževalnem kot na raziskovalnem področju povezuje z Visoko šolo za organizacijo dela v Kranju.

SOZD MARIBORSKA TEKSTILNA TOVARNA v Mariboru,

ker je eden od najstarejših simbolov industrijskega in delavskega Maribora; ker je odigrala zelo vidno vlogo pri snovanju mladega univerzitetnega središča; ker je posebej odločilno vplivala na razvoj študija in raziskav tekstilne tehnologije; ker je primer plodnega povezovanja z visokošolskimi in raziskovalnimi organizacijami in s tem vsestranskega upoštevanja domačega znanja in izkušenj.

ŠTUDENTSKI SERVIS Maribor,

ker od same ustanovitve višjih šol v Mariboru pomembno prispeva k reševanju materialnih težav študentov; ker danes s skoraj 5000 člani, večini študentov in mnogim dijakom zagotavlja, razen nepogrešljivega dodatnega vira sredstev za preživljanje, tudi stalno vez s svetom dela, kar

je velikega poklicno-usmerjevalnega pomena; ker s smotnim usmerjanjem ostanka dohodka pomembno podpira kulturno in tehniško ustvarjalnost mladih v Mariboru.

DO ŽELEZARNA RAVNE v Ravnah na Koroškem,

ker je trdna opora neprekinjenega gospodarskega in družbenega razvoja Koroške; ker je z naprednimi tehnološkimi koncepti sprožila ali podprla odločilne premike v mnogih tehniških strokah; ker se je tako na izobraževalnem kot na raziskovalnem področju ustvarjalno povezala z Visoko tehniško šolo in z Univerzo v Mariboru ter na ta način veliko prispevala k njuni družbeni uveljavitvi. Priznanja univerze za izjemne dosežke na vzgojnoizobraževalnem, raziskovalnem, kulturno-umetniškem in organizacijskem področju, ki so pripomogli h kvalitetnemu razvoju univerze in njenemu večjemu družbenemu ugledu, prejmejo:

ZLATO PLAKETO UNIVERZE: DARIN HASL,

za pomemben delež, ki ga je kot učitelj prispeval k razvoju mariborskega visokega šolstva od njegovih začetkov dalje, še posebej pa za organizacijske zasluge, ki si jih je pridobil kot tajnik Visoke tehniške šole in kot glavni tajnik Univerze.

Dr. DANIMIR KERIN,

ob njegovi 60-letnici za priznano pedagoško in raziskovalno plodovitost in veljavo v pomembnih mednarodnih strokovnih institucijah, v katerih je vedno dostojno zastopal mlado mariborsko univerzo in Višjo agronomsko šolo, na kateri deluje od njene ustanovitve.

IVAN LEŠNIK,

za odločilno vlogo, ki jo je odigral pri povezovanju slovenskega elektrogospodarstva z Visoko tehniško šolo, kar je povezano z njegovo visoko strokovnostjo in zavzetostjo, s katero se je posvečal funkciji predsednika sveta visokošolske temeljne organizacije.

Dr. MIRO MASTNAK,

za zasluge pri razvoju višje pravne šole, ki jo je vodil kot dekan ter za mnoge vestno opravljene zadolžitve, ki so pomembno pripomogle k širši družbeni uveljavitvi univerze, še posebej njenega marksističnega centra.

Dr. MILAN NOVAK,

ob 60-letnici, za splošno priznano vodilno vlogo, ki jo ima pri razvoju slovenskega kmetijskega strojništva, kar pomembno prispeva k veljavi Višje agronomske šole in mariborske univerze kot celote.

Dr. PAVLE ŠMARČAN,

za odločilen delež pri razvoju študija strojništva na Visoki tehniški šoli, ob tem pa za uspešno uveljavljanje znanstveno-tehniške misli v praksi, posebej z uvajanjem NC-tehnologije.

MARA ŽLEBNIK,

ob 60-letnici za privrženost in vselej tudi konkretno podporo in sodelovanje pri razvoju mariborskega visokega šolstva ter za zavzeto opravljanje funkcije predsednika sveta Visoke ekonomsko-komercialne šole.

SREBRNO PLAKETO UNIVERZE: FRANCE FORSTNERIČ,

za več kot dvajsetletno konstruktivno in izjemno kvalitetno novinarsko spremljanje razvoja visokega šolstva v Mariboru, ki pomeni tudi viden delež k njegovi vsestranski družbeni uveljavitvi.

Dr. LEO GUSEL,

za bistven prispevek k razvoju študija ob delu in k samoupravni organiziranosti tega študija na Visoki ekonomsko-komercialni šoli, ki je kot model uporabljen pri ekonomskem študiju širom Jugoslavije.

FRANJO JAKHEL,

ob njegovi 70-letnici za nesebično pedagoško delo, ki ga je sklenil na Pedagoški akademiji, kjer je zasnoval in skozi dvajset let vodil usposabljanje predmetnih učiteljev fizike ter pri tem posebej obogatil njihova didaktična znanja.

STANE JURGEČ,

za zaneseno in umetniško visoko kvalitetno vodenje akademskega pevskega zbora mariborske univerze, ki je predvsem po njegovi zaslugi dosegel vidna umetniška priznanja doma in v tujini, ob tem pa nedeljeno popularnost pri širokem krogu ljubiteljev lepega petja.

MILAN KABAJ

za bogato strokovno in organizacijsko delo na telesno-kulturnem področju, ki se mu je predajal s partizansko vne- mo in ki je skozi dve desetletji zapustilo vidno sled v odnosu do športa na Univerzi v Mariboru, česar se še posebej zavedamo ob njegovi 60-letnici.

RAJKO Kladnik,

ob njegovi 60-letnici za popolno privrženost pedagoškemu delu, ki jo je potrjeval na Pedagoški akademiji od njene ustanovitve dalje, razen tega pa še v mnogih strokovnih in drugih organizacijah na področju vzgoje in izobraževanja.

Mag. JOŽE LEP,

za njegovo izjemno kvalitetno pedagoško delo in za velike zasluge pri organizaciji študija ob delu na Visoki tehniški šoli, ki ga vodi že celo desetletje, kar je obenem čas najintenzivnejšega razvoja te izobraževalne oblike, preko katere se vzpostavljajo najneposrednejše vezi z združenim delom.

Mag. BRANIMIR LORENČIČ,

za njegove dolgoletne zasluge na pedagoškem, samoupravnem in družbeno-političnem delu, pri čemer je še posebej vidno prizadevanje za uveljavitev modernih vzgojnoizobraževalnih konceptov na Visoki šoli za organizacijo dela ter za povezovanje te šole z univerzo in družbenim okoljem.

AVGUST MAJERIČ,

za nadpovprečen prispevek na področju politekonomskega izobraževanja v najrazličnejših oblikah usposabljanja naših gospodarskih kadrov ter za zavzeto in visoko cenjeno družbenopolitično aktivnost na univerzi ter v Mariboru.

SONJA MARIČ,

za zasluge pri vzorni in visoko strokovni ureditvi knjižnice in mediateke Pedagoške akademije ter za dolgoletno zelo zavzeto delo v družbenopolitičnih in samoupravnih organih Pedagoške akademije in Univerze, ki je nadaljevanje njene skojevske predanosti iz NOB.

STANE MURKOVIČ,

za veliko prizadevnost pri organizaciji in delovanju centra za študij ob delu v Postojni, ki je za primorsko-notranjsko regijo pomenil veliko družbeno pridobitev in s pomočjo katerega so Višja pravna šola, Visoka tehniška šola in Višja agronomška šola uspešno poslele v družbeno-gospodarski razvoj tudi tega dela Slovenije.

SREČKO PIRTOVŠEK

za večletno uspešno redakcijsko delo pri študentskem listu Katedra, posebej pa za odmevno vodenje študentskih oddaj na Radiu Maribor.

SLAVICA RAVNIK,

za njeno dolgoletno zavzeto in izjemno strokovno vodenje dispanzerja za zdravstveno varstvo študentov, ki je v tem času postal pomembna in nepogrešljiva sestavina univerze, deležna polnega zaupanja študentov kot tudi visokošolskih delavcev.

BRONASTO PLAKETO UNIVERZE

za požrtvovalno in uspešno družbeno-politično ter samoupravno aktivnost ter za vestno izpolnjevanje študijskih obveznosti prejmejo: **ALENKA ČRNKO, STANISLAV ČUČIĆ, VLADO DENAC, MIRJAN PELAN, IVAN PLEVNİK, LIDIJA POLUTNIK.**

ZLATI ZNAK UNIVERZE,

s katerim nagradujemo najboljše študente naše univerze, so si letos zaslužili: **JURE AHAČIĆ, BRANKA ČAGRAN, LIDIJA FERFOLJA, MARJAN LEP, MIRJANA POCAJT**

DANICA SKUBIC, ANDREJ ŠEMRL, TATJANA WELZER, ANA ZAJEC.

Nekateri posamezniki, ki jim je Svet Univerze v Mariboru na pobudo visokošolskih organizacij in preteklih letih podelil priznanja univerze, se slovesnosti podelitve zaradi zadržanosti niso mogli udeležiti. Zato bi izkoristili današnjo proslavo in podelili

ZLATO PLAKETO UNIVERZE JOŽETU GLOBACNIKU

za veliko zavzetost pri ustanavljanju Višje agronomske šole v Mariboru ter njeno odpiranje navzven; za njegovo aktivno delovanje v organih upravljanja Višje agronomske šole v Mariboru.

BRONASTO PLAKETO UNIVERZE SREČKU KOSOVU

za razvoj in krepitev študentske organizacije kot družbenopolitične organizacije ter študentskih društev; za dosledna prizadevanja pri uveljavljanju študenta kot subjekta vzgojnoizobraževalnega in znanstveno-raziskovalnega dela; za pomembne dosežke pri uveljavljanju procesa samoupravnega odločanja.

in ANDELKU ČAKARUNU

za razvoj in krepitev študentske organizacije kot družbenopolitične organizacije ter študentskih društev; za aktivno delo v organih osnovne organizacije zveze socialistične mladine Slovenije in samoupravnih organih šole kakor tudi Univerze v Mariboru; za dosledno prizadevanje pri uveljavljanju študenta kot subjekta vzgojnoizobraževalnega in znanstveno-raziskovalnega dela; za pomembne dosežke pri uveljavljanju procesa samoupravnega odločanja.

ZLATI ZNAK UNIVERZE

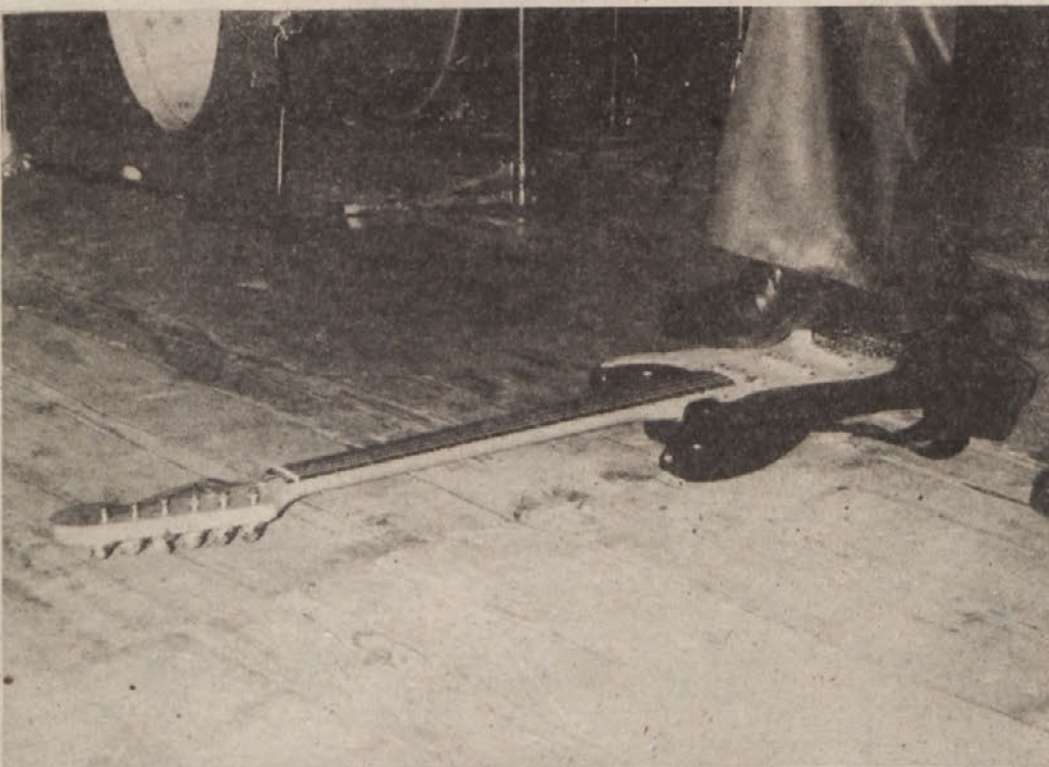
kot priznanje za izjemni študijski uspeh na visoki tehniški šoli v Mariboru in družbenopolitično ter samoupravno aktivnost **ZVONKU ERJAVCU, MIRU MILANOVIČU.**

Ideja o glasbenem klubu, ki bi združeval glasbene želje mladih in odločilno pripomogel k nadaljnjemu razvoju rock, jazz in akustične glasbe v Mariboru je bila gotovo dobro zamišljena. Porodila se je s koncertom »Za glasbeni klub«, ki je bil majalani na Rotovškem trgu. Od takrat dalje pa se stvar ni premaknila niti za ped. Najti bi bilo treba ustrezen prostor, malo dvorano nekje v Lentu, kjer bi se prireditve lahko izvajale. Za to je bila zadolžena mestna konferenca ZSMS. Kakorkoli že, prostora kjer naj bi deloval Glasbeni klub še sedaj ne najdemo niti na papirju, niti nihče ne ve, kje naj bi to približno bilo. Organizatorji pa pripravljajo že naslednji dobrodelni koncert za Glasbeni klub, ki bo predvidoma v sredini novembra.

Prav tako kot Glasbeni klub pa deluje »Mladinski kulturni center«, ki naj bi združeval vse dejavnosti mladih v Mariboru. Lani je bila stvar že tako daleč, da so organizatorji razmišljali o podpisu samoupravnega sporazuma in o začetku del; očitno pa se je zataknilo samo pri samoupravnih sporazumih. Nevenka Grgič, predsednica MK ZSMS, je povedala, da na programski vo-

da kino program mariborskih kinematografov, kvalitetno ne ustreza meram, željam in potrebam mesta, ki je ne nazadnje tudi univerzitetno. Direktor KPM je jezno protestiral, ko je članek v Katedri napadel neodgovorno politiko, ki jo vodi KPM. Nekaj tednov kasneje pa je na sestanku SZDL vendarle obljubil, da se bo program kinematografov v Mariboru izboljšal. Ostalo je seveda samo pri obljubah. Kulturno uredništvo Katedre namerava intenzivno spremljati, komentirati in se vključevati v programsko politiko KPM. Spremljati nameravamo tudi program filmske scene, ki je prav lanske sezono potrdila, da ta program nezadržno drsi v komercializacijo brez jasne zasnove in politike.

Lansko leto je bilo gotovo tudi eno od najuspešnejših za študentske in srednješolske odre. Na sam vrh moramo postaviti »Tespisov voz«, ki je z odličnimi predstavama »Macbeth« in »Mrtvec pride po ljubico« dosegel in marsikje celo presegel profesionalno gledališče. Bile pa so žal tudi predstave, kjer so ustvarjalci precenjevali svoje zmoglosti. Ena takih je bila predstava na gimnaziji Miloša Zidaniška »Za to

aktivne kulturno umetniške skupine in sekcije, ki delujejo na univerzah.

Predstava je bila odlično pripravljena in je zato v celoti uspela.

Takšna bo najbrž tudi letošnja v oktobru, kar naj bi postalo tradicija.

K uspehom lanskega šolskega leta seveda prištevamo že omenjeni predstavi Tespisovega voza, »Macbeth« in »Mrtvec pride po ljubico«. Spomladi je izšla odlična in angažirana plošča Lačnih Franzov »Adijo pamet«. K uspehom lanske sezone pa lahko prištevamo tudi koncert »Za glasbeni klub«, kjer so se predstavili vsi pomembnejši mariborski rockerji.

Ustvarjalnost je torej v ozračju, toda vprašanje je, ali bo tako tudi ostalo. Nerešeni prostorski in organizacijski problemi pahnejo ustvarjalne mlade ljudi največkrat v malodušje. Tako propadajo ena za drugo glasbene skupine, mladinska gledališča itd. Zelezo je treba kovati dokler je še vroče in nikomur ne sme biti vseeno kakšno je stanje na področju mladinske kulture v Mariboru. Imamo MK ZSMS, univerzitetno konferenco občinske konference ZSMS in Klub mladih, žal

ČEZ POLETJE JE VSE ZASPALO

lini konferenci OK ZSMS Rotovž, še ni bil podpisan samoupravni sporazum, čeprav ga je MK ZSMS pripravila in razposlala. Preostane nam torej samo čakanje.

Lani so ljudje odgovorni za področje kulturne dejavnosti ugotovili,

se je splašalo umreti. Predstava je zaradi režiserjeve predimenzionirane režijske ambicioznosti in popolnega nepoznavanja medvojnje in povojne problematike, zgrešila smisel takih amaterskih predstav.

Katedra je o vseh študentskih in srednješolskih odskih dosežkih

redno objavljala kritike in pri tem skoraj po pravilu naletela na odpor vstilu »Vi niste pristojni soditi o naši igri«. Na Katedri mislimo drugače. Smo pristojni soditi in bomo tudi v bodoče nepristransko in pogumno pisali kritike o vsem, kar se bo v našem mestu dogajalo. Odločili

smo se, da bomo v bodoče skušali o vsaki kulturni prireditvi napisati tudi naše mnenje o tem.

Priznati moramo, da se v našem mestu kljub vsem znanim in neznanim problemom vendarle nekaj premika na področju mladinske

kulturne dejavnosti. Res je, da so ti premiki za nepozornega opazovalca mnogokrat komaj opazni, toda sezona 81/82 nas je vendarle pričala o pozitivnih premikih v tej smeri. Lansko šolsko leto se je začelo s prireditvijo »Pozdrav brucem«, kjer so se predstavile vse

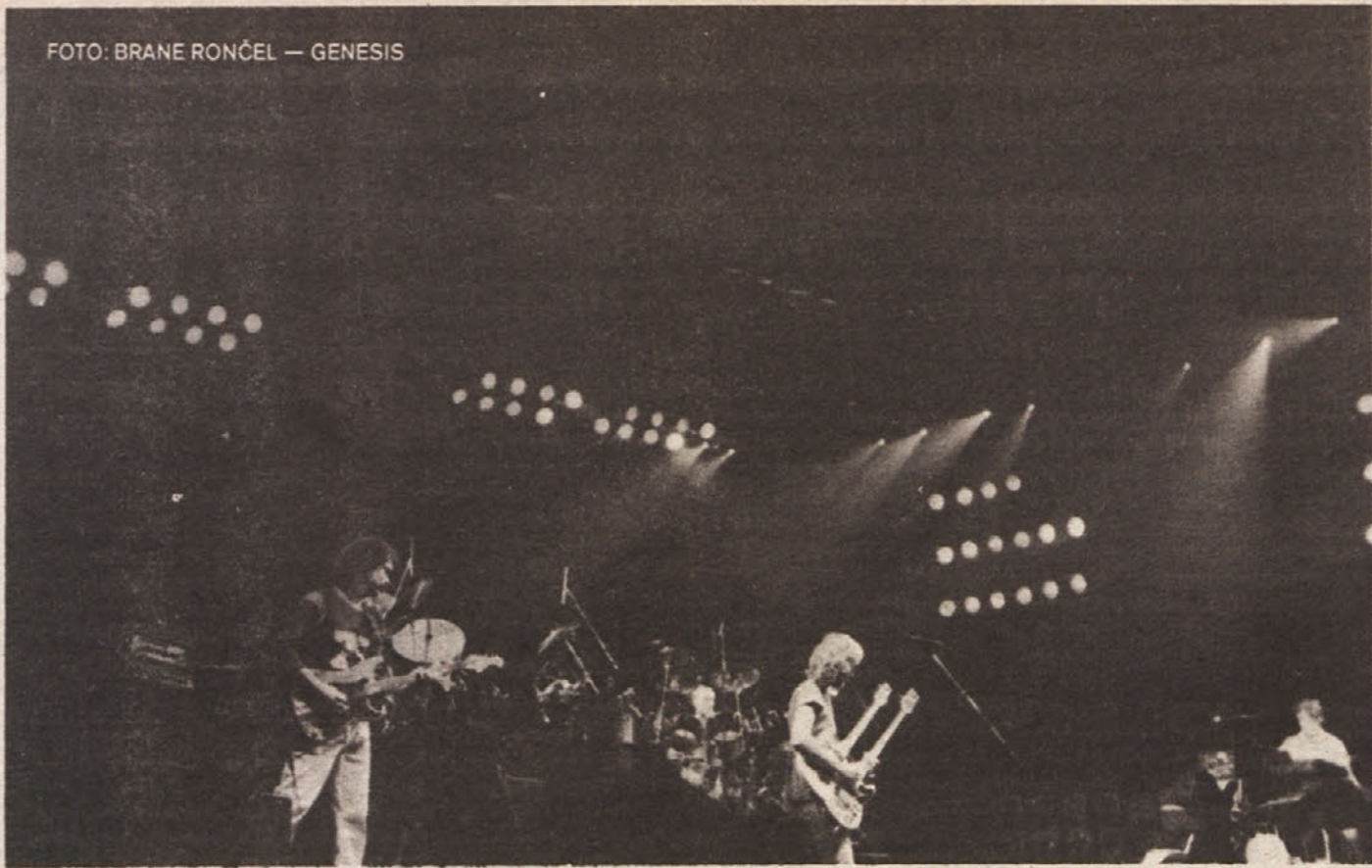
pa tudi še vse preveč slabe povezanosti, slabe organiziranosti in usklajenosti v sredinah, ki so najbolj odgovorne za to, da bi voz, ki sedaj še počasi napreduje, enakomerno in utečeno krenil naprej.

LUCIJAN VIHAR

Casopis univerzitetne sodobnosti Katedra. Naslov uredništva: Ob parku 5, 62000 Maribor, tel. 22004. Stevilka žiro računa: 51800-678-81846. Izdajatelj: Univerzitetna konferenca ZSMS v Mariboru. Uredništvo: Zvone Dorič (v. d. glavni urednik), Viktor Jovanovič (odgovorni urednik), Srečko Pirtovšek (visoko šolstvo), Lucijan Vihar (kultura), Gorazd Zupan (v. d. teorija), Jasmina Vidmar in Aleš Razpet (v. d. informacije), Elvira Kostić (v. d. likovnost), Marjan Hanl (tehnični urednik). Sodelavci: mag. Ivan Justin, Zinka Kolarik, Andrej Fištravec. Distributer: Vasja Eigner. Izdajateljski svet: Tomaž Kšela. (predsednik), Zinka Kolarik, (podpredsednik), Mirko Krizman, Miroslava Geč-Korošec, Boris Sovič, Mik Rebernik, Slavko Gerič, Alfonz Grāmč, Jani Saler, Franc Požgan, Vili Vuk, Mirč Pestiček, Marjan Rožman, Alenka Vindiš.

Katedra izhaja ob podpori UK ZSMS Maribor, Kulturne skupnosti Ljubljana, Kulturne skupnosti Slovenije, Raziskovalne skupnosti Slovenije, Izobraževalne skupnosti Slovenije in Zveze skupnosti za zaposlovanje. Tisk: CGP Večer, Tržaška 14, Maribor.

Cena izdoda: 8 dinarjev. Nenaročenih slik in tekstov ne vračamo. Uradne ure: vsak dan od 12.00 do 13.00, za kulturo vsak četrtek od 16.00 do 17.00. Sestanki uredništva: vsak ponedeljek ob 13.00. Oproščeno temeljnega davka na promet po sklepu 421-1/70 z dne 22. 1. 1973.

GENESIS POD OGNJEM LUČI

Phil Collins poje, bobna, vodi Genesis, stoji med koncertom čisto spredaj, najbolj je upadljiv, močan, vpliven, izjemno nadzoruje svoja dejanja v dobro komunikacije z ljudmi v dvorani, skromen in preprost mož je... Vse to in še nekaj dobrih lastnosti bi mu lahko dodal, ki so vplivale na to, da sem odločil nameniti nekaj energije, ki je vodila v srečanje s Philom pred mikrofonom. Skoraj osem let je tega, kar sva s Collinsom prvič srečala (po koncertu v londonskem gledališču Rainbow), toda takrat je bila zgodba drugačna. Genesis so bili drugačni, vendar s svojo glasbo prav tako močni, vendar v drugačnem rockerskem, ustvarjalno mnogo bolj zdravem okolju. Spomnil sem se, da je pogovor s Philom, zvezdo takšnega formata, pravzaprav prvi po sedmih letih, vse od časov, ko je po naših odrih hodil Frank Zappa.

»Velikostno je vse skupaj, še vedno. Počutim se zelo pozitivno, dober občutek je to. Mislim da so danes Genesis v svoji najboljši formi, najboljši čas zasedbe Genesis v vseh letih njenega dela. Naš zadnji album je tudi naše najbolj popolno delo. Če moram govoriti o svojem samostojnem albumu »Face Value«, naj povem, da me spremlja prav tako dober občutek. Čustveno sem zelo blizu tistemu, kar počnem v glasbi na svojem solo albumu. Zmeraj sem počel veliko različnih stvari, zmeraj je obstajal ansambel. Ljudem je manj znano moje delo na področju producentstva. Delal sem na primer za Johna Martyna, sem producent njegovega novega albuma. Veliko različnih stvari je torej, poskušal sem pač najti čas za eno in drugo področje dela. In kljub vsemu v skupini ne prihaja do nesporazumov. Člani zasedbe Genesis imamo

glasba tako močna, da lahko iz nje izluščiš različne podobe. V starih časih, mislim na obdobje albuma »The Lamb Lies Down On Broadway«, smo poskušali glasbo prenesti v vizualno obliko s pomočjo fotografije, projiciranih diapozitivov. Ko je bilo to obdobje mimo, je prišlo do trenutka, ki je zmeraj prisoten v našem delu. Ko je ena stvar napravljena, se v nadaljnjem razvoju stvari hitro spreminjajo in seveda postajajo drugačne. Nikoli ničesar ne ponavljamo. V naslednjem obdobju smo začeli vključevati v predstavo posebej pripravljene risane filme. Kasnejše obdobje kaže našo usmeritev bolj na področje odrske razsvetljave, torej »light show«, preprosti učinki z reflektorji, laserski učinki... Vse to torej namesto že prej uporabljenih fotografiranih vizij. Leta 1978, ko smo bili zadnjič tukaj, smo imeli na odru velika zrcala, ki so omogočala gibanje svetlobe po odru. Sedaj smo stvar še bolj poenostavili in sicer v takšni meri, da imamo na odru pravzaprav samo luči. Sami smo oblikovali nov način odrske razsvetljave v sodelovanju z družbo Showco. To je znana ameriška družba, ki dela na področju odrske razsvetljave in ozvočenja, sedež pa ima v Dallasu. Nov sistem razsvetljave je premečen, kontrolira in usmerja ga računalnik. Deluje tako, da se na primer petdeset reflektorjev v eni vrsti premika vzporedno, v radiusu 36°, vsi hkrati. Barvo žarka lahko spreminjajo v desetinki sekunde, to pa je velika pridobitev v odnosu na znano »počasno« osvetljevanje različnih barvnih reflektorjev, ki smo ga deležni na običajnih rockerskih predstavah. Če imaš na primer v vrsti sto reflektorjev, jih razdeliš med štiri barve, uporabiš torej petindvajset reflektorjev za vsako barvo. Se imaš sto novo oblikovanih reflektorjev, karšne imamo mi, imaš možnost uporabiti vseh sto v eni barvi in v naslednjem trenutku se vsi skupaj prižgati v drugi barvi. Ta nova oblika razsvetljave bo dobrodošla v televizijskih studijih in v vsakem gledališču. Genesis so prva skupina, ki je začela ta način uporabljati preprosto zato, ker je sodeloval v procesu njegovega nastajanja. V tem trenutku smo zelo veseli, ker lahko ponudimo od glasbi nekaj povsem novega. Zagotovo je to nekaj takšnega, kar vidiš in ne moreš takoj razumeti, kaj se dogaja na odru, stvari ne poznaš, ker je nikoli prej nisi videl. Seveda pa je pri tem načinu odrske predstave zasedbe Genesis prisotna težnja le po vizualnem dodajanju, oplenitveni počutja, ki ga nosijo v sebi skladbe programa. Glasba ostaja prva.

»Nič modnih, bleščečih oblačil na odru. Pravzaprav sem nekaj dni pred turnejo šel kupiti nekaj navdrih majic brez napisov in vzorcev. Mike nosi na odru jeans. Spominjam se preteklosti, ko so bili Genesis odeti v belo. Bela barva namreč lepo učinkuje v sevu različnih barvnih luči. Toda ljudje so to našo potezo sprejeli kakor nekakšen kozmičen, neresničen, morda religiozno obarvan način koncertne predstave. Mislim, da je pri Carlosu Santoni tak način oblačenja upravičen, dobil je veličasten izgled, prav tako je zelo lepo učinkovala bela pojava Johna McLaughlina. Stvar torej gre skupaj, oba sta namreč v tistem času igrala glasbo s spiritualnim priokusom. To pa nikakor ni naš portret. Veliko ljudi ima še vedno napačno predstavo o naši glasbi, da smo vključeni v neke »težke kozmične« načine, nekako tako, kot to počnejo Pink Floyd, Yes... Smo zelo preprosti, delamo, pišemo pesmi, kratke pesmi, dolge pesmi, velike pesmi, male pesmi, vsakovrstne pesmi.«

Med koncerti, ki sem jih slišal v zadnjih nekaj letih je bil ta eden najbolj brezkompromisnih (rockersko okolje), čistih, brez posebnih posiljevanj ljudi v dvorani (vključno z dajmo vsi ploskat), zelo okusna predstava, v kateri ni bilo napake. Vse skupaj je teklo brezhibno, kakor da je pred teboj filmska projekcija, njena končna podoba po vseh mogočih montažah, zvočnih (izjemno dobro ozvočenje, v olimpijski dvorani bi bila to prava šola za izbrano tehnično ekipo, ki sta jo prav v tej dvorani uporabila Steve Wonder in Bob Dylan), slikovnih, tekstovnih... Kljub vsej tehnični dovršenosti pa so Genesis uspeli ohraniti življenjskost, svežino glasbe (Phil Collins-bobni, vokal, Chester Thompson-ex Frank Zappa, bobni, Mike Rutherford-bas, kitara, Darryl Steurmer-kitara, bas, Tony Banks-klavir). Nenehno je bila prisotna preprostost, spontanost, na nek način skromnost članov skupine, ki je igrala. Ni bilo siljenja »imagea« (velikokrat nikakršnega) tistim pod odrom, ki je sicer v rockerskih predstavah prisotna skoraj na vsakem koraku: nesposobnost v temeljnem glasbenem komuniciranju z množico, dodajanje slabih štosov v verbalnem komuniciranju in močan poudarek (rekli bi mu preprosto mašilo) na vidnih učinkih, posebnih scenskih dodatkih, rekvizitih, da o nekontroliranem zvoku v dvorani (onesnoženje zvoka) ne izgubljamo besed. Vsega tega v predstavi GENESIS ni bilo. Prisoten je bil ustvarjalen pristop k rockerski predstavi in prava osemdeseta leta, to pa je danes redkost.

BRANE RONČEL

PHIL COLLINS

Zadnja evropska turneja zasedbe Genesis. Hotel Hilton, München, okoli kosila, nekaj zares lepo obloženih ljudi naokoli, nekaj Arabcev v belem. Phil Collins, ki ga že precej dolgo ni bilo na evropski turneji.

»Res je, v Evropi že dolgo nismo nastopali. Zadnjič smo zaigrali tukaj leta 1978. Pravzaprav imamo še vedno velik problem, nikoli ne potujemo v vse tiste države, kamor bi hoteli. Z glasbo vsakega albuma, ki ga izdamo, gremo na turnejo v Ameriko, včasih igramo tudi v Evropi. Zelo dolgo nismo nastopili v Veliki Britaniji, zato smo se odločili, da bomo izvedli ob izidu plošče »Abacab« obsežno turnejo po domovini. Resnično nočemo potrošiti vsega prostega časa zato, da potujemo, da nastopamo. Odločili smo se pač, da nekaj časa ne bomo nastopali v Evropi. Tule turneja bo dolga kak mesec in pol.«

— Genesis na začetku osemdesetih let.

vsak svojo kariero, veliko pišemo, komponiramo, smo zelo delavni in nemogoče je, da vse te skladbe, izdelki pridejo v javnost samo z zasedbo Genesis. Tako moramo imeti vsak svoja izhodišča in načine, kako vso to glasbo predstaviti ljudem. Seveda je najlažje s solo albumi. Odločitev o tem, kaj bo kdo v zasedbi počel (nam) ne prinašajo težav. Pri nekaterih zasedbah v rocku se namreč prav tu začnajo težave.

»Rockerski navdušenci v Jugoslaviji niso imeli priložnosti srečati zasedbe Genesis v živo v domačem okolju. Lahko bi rekel, da jo poznajo bolje po njenem delu, minulih dni na albumih iz prve polovice sedemdesetih let, po imageu, ki ga je nenehno predstavljal Peter Gabriel, po scenski podobi predstave iz preteklosti Genesis. Kakšni so na odru Genesis danes?

»Zmeraj smo ustvarjali zelo lirčno, vizualno glasbo. Včasih je ta

Prav nič bleščečih oblačil na odru!

THE WHO DOKONČNO PRED RAZDOROM?

Razpada ena najstarejših in najboljših angleških rock skupin — The Who. Pete Townshend je izjavil: »Ne prenašamo se več niti fizično niti glasbeno. Posneli bomo še eno ploščo in igrali na nekaj koncertih«. Njihov manager pa je povedal, da bodo priredili veliko poslovlino turnejo leta 1983.

Townshend je bil za Who to, kar sta bila tandem Lennon-McCartney in Jagger-Richard za Beatles in Rolling Stones — kreativna gonilna sila. On je namreč napisal vso glasbo in tekste, razen nekaj Entwistlovih skladb. Ostali, (tudi Townshend), so svoje glasbene ideje, ki niso spadale v okvir Who koncepta, izdajali v obliki solo albumov.

Townshend izhaja iz glasbene družine. Vsi, od staršev do bratov, so igrali pri različnih glasbenih skupinah. O svojem očetu Cliffordu, ki je igral saksofon v RAF Dance Orchestra in pozneje v lastnih Squardronaires, je Pete nekoč izjavil: »Boljši je od mene. Nikoli se ne bom sposoben meriti z njim.«

Townshend je bil sošolec Daltreya in Entwistla, s katerima je igral v Detoursih (ki jih je 1963 ustanovil Daltrey). V Detoursih je najprej igral ritem kitaro in bas, ko pa je takratni pevec Colin Dawson pustil petje (po stalnih preprih z Daltrejem) in je Daltrey presedlal s solo kitare na mesto pevcu, je Pete prevzel solo kitaro. V začetku so menda preigravali Shadowse, Beatlese, blues, kopirali pa so tudi Johnnija Kidda and the Pirates-e. Kmalu so sprememili ime v The Who, vendar so se na predlog publicista Peta Meadona preimenovali v High Numbers. S tem imenom so posneli prvi single I'm the Face/Zoot Suit. Avtor obeh skladb je bil Meadon. On jih je tudi obdelal v modna oblačila. Medtem pa sta Stamp in Labert, ki sta delala kot filmska asistenta, iskala skupino za film. Lambert je odkril High Numbers v Railway Tavern, bil navdušen nad njimi, teden dni kasneje je bila podpisana pogodba.

No, v Railway Tavern je Townshend prvič razbil kitaro na odru. Po nesreči je med skokom z kitaro padel na nizki strop; nato pa je ježen, ker ni nihče iz publike reagiral, demonstrativno razbil kitaro do konca, da bi vsi iz občinstva videli kaj se je zgodilo. Kmalu je razbijanje kitar in podiranje bobnov postalo regularen del The Who showa.

Neke noči 1964. leta se je na koncertu skupine High Numbers Oldfield Hotelu povzpela na oder ne preveč trezen fant po imenu Keith Moon in jih izvalil, naj igrajo z njim. V tem času je K. Moon igral v Beachcombers, nekakšni varietalni Beach Boysov. Po tej improvizirani »avdiciji« v Oldfield Hotelu se je pridružil High Numbersom. Prvi instrument, ki ga je Keith igral v mladosti (pri Sea Cadets) pa je bila trobenta.

High Numbers so se kmalu spet preimenovali v The Who in posneli drugi single — I can't Explain, zatem pa še album My Generation. Nato sledijo ostali albumi A Quick One, The Who Sell Out, Tommy, Who's Next, Quadrophenia, Who By Numbers, Who Are You, Face Dances) in single plošče.

R. Daltrey je bil v začetku najbolj problematična osebnost v skupini (pozneje ga je prehitel Moon s pijačevanjem). Rad se je balah z (nepreverjenimi) zvezami s podzemljem in nasploh je bilo njegovo vedenje tako agresivno, da so ga ostali Whoji 1965 leta vrgli iz skupine. Po treh dneh, ko se je malo umiril, so ga vzeli nazaj v skupino, vendar se s Townshendom po tistem nikoli nista preveč marala. Daltrey je posnel nekaj solo albumov — Daltrey

(1973), Ride A Rock Horse (1975), One Of The Boys (1977) in igral v Russellovih filmih Tommy ter Lisztomania, razen tega pa še v McVicarju.

J. Daltrey, z vzdevkom Ox (kot oznaka za umirjenega in zanesljivega) je prav tako iz glasbene družine (oče je igral trobento, mama klavir). Sam igra klavir od devetega leta, z dvanajstimi pa je študiral francoski rog in trobento. Igral je v pihalni skupini Middlesex Chool's Orchestra. Z enajstimi leti je prvič javno nastopil, ko je igral drugo trobento v Hendon Town Hall. Razen tega je igral v več Jazz zasedbah. Pred igranjem v Detoursih je igral s Peteom še v šolskem Dixieland Jazz bandu; Pete bas, John trobento. Pozneje, s petnajstimi leti, sta še enkrat igrala skupaj v neki drugi skupini, kjer je Entwistle že igral bas (ki si ga je sam izdelal), Pete pa kitaro. Po razpadu sta se pridružila Daltreyevim Detoursom.

1971 je John izdal prvi solo album Smash Your Head Against The Wall, 1972 Whistle Ryhmes, 1973 pa Rigor Mortis Sets In. 1975 je posnel še četrto solo ploščo Mad Dog in ustanovil svojo skupino Ox On The Road. 1977 je produciral ploščo za cerkveni zbor.

Keith Moon, eden najboljših bobnarjev rocka, je bil v šoli zelo dober, posebej pri fiziki in kemiji. Postati je hotel celo znanstvenik. Ko je pustil šolo, je do sedemnajstega leta menjal triindvajset služb. Posebno dober je bil v intervjujih, kot je sam izjavil. Posnel je en solo album — Two Sides Of The Moon (1977), igral pa, razen v Who filmih, še v That'll Be The Day in Stardust, 1973 pa je posnel še dvotedensko serijo za Radio One.

7. septembra 1977 ga je zarocka Annette Walter-Lax našla mrtvega v njegovem apartmaju. Prejšnji večer so imeli zabavo posvečeno filmu B. Holly Story, ki sta jo organizirala Paul in Linda McCartney v Peppermint Parku v London's Cavant Gardenu. Ob sedmih jutraj je vzel Heminevrin tablete, ki jih je sicer imel predpisane proti svoji kronični nespečnosti, vendar jih je trikratno dozo. Who Are You (1978) je zadnji Who album s K. Moonom. Zamenjal ga je Kenny Jones, stari prijatelj skupine, ki je po Peteovih besedah bil edina možna zamenjava. Kenny je prej igral v Small Facesih, katerih soustanovitelj je bil, posnel je solo single Brownove Ready Or Not, sodeloval pa je še na Rolling Stones singlu It's Only Rock 'n' Roll. Po razpadu Small Facesov je hotel pustiti bobnanje. Takrat pa je umrl Moon.

Townshend je že na drugi plošči A Quick One začel eksperimentirati z obsežnejšimi skladbami, tudi The Who Sell Out ima »mini opero« Real, kulminacija vsega pa je prva rock opera Tommy (maj 1969). Teje pozneje sledila Quadrophenia.

Opera Tommy je bila posvečena indijskemu mistiku Meher Babi, ki je zelo vplival na Townshenda. Babinov vpliv je bil trajnejši, kot pa navdušenje Beatlov ali Stonesov nad Maharishijem.

Aprila 1972 je na Babinovem romanu obiskal Indijo. Isto leto je izdal prvi solo album Who Came First, ki je bil posvečen Babi.

Bi je tudi ključna oseba pri Claptonovi rehabilitaciji zaradi droge in je z njim igral na povratnem koncertu januarja 1973 v London's Rainbow Theatre. 1977 je izdal drugi solo album Rough Mix, pred časom pa še Empty Glass in najnovejši All The Best Cowboys Had Chinese Eyes.

Podatki zleti po The Who File (Private And Confidential) Wise Publications/Fabulous Music, Ltd.

Prevod in adaptacija Postrak Milko

SENZACIONALNO
FANTASTIČNO
KATEDRA
PRED
SMASH HIT

V ČASU NARPNE
KRIZE →
KATEDRA
PREOLAGA
INOVACIJO
SENZACI...
AUTOM
NA 10000

STRKOVNIJARI
SO
NAVPUŠENI - NA 100%
PORABI → 10%
TO JE
AVTO NA
H2O

REŠENA JE
PRAČILNA BILANCA
REŠENA JE
STABILIZACIJA →
REŠENA JE
DOMOVINA !!!

TO JE
AVTO NA
H2O

RALPH RECORDS

L. 1972 je bivši direktor prodaje Hall Halverstadt, družbe Warner Brothers dobil trak iz San Matea (Kalifornija). Na traku ni bilo imena pošiljatelja, zato je Hall odposlal trak nazaj, na ime »Residents« — »stanovalci«. Tako so se potem tudi poimenovali tisti štirje tipi, ki so poslali trak. »Tipi« je verjetno najprimernejši izraz zato, ker še do zdaj ni ugotovljena njihova identiteta (kljub nekaterim poskusom, kot je na primer skrivno fotografiranje ali podkupovanje uslužbencev v gramofonski družbi). Residents namreč ne nastopajo, razen dveh ali treh nastopov v preteklosti, ne dajejo intervjujev, razen enega standardnega in dveh telefonskih, ki so jih dali do zdaj, na fotografijah in ovitkih plošč pa so maskirani.

Residents so bili lastniki ali vsaj solastniki družbe RALPH RECORDS, ki so jo ustanovili leta 1972. Podatki o letnicah izdanih plošč na tej etiketi se razlikujejo, recimo pa, da je bila ena od prvih plošč Meet The Residents (menda maja 1973). Potem se zvrstijo še ostale plošče Residents (če so bile izdane, seveda) — od Not Available, Third Reich 'n' Roll, Fingerprince, Eskimo, Duck Stab/Buster And Glen, Commercial Album, Mark Of The Mole, do Tunes Of Two Cities.

Razen Residentsov pa snemajo za RALPH RECORDS še Snakefinger (Phil Lithman), ki je njihov stari prijatelj že od leta 1970 (sodeloval naj bi na njihovi prvi, nikoli izdani, plošči Baby Sex), pa Fred Frith, Mx-80 Sound, Renaldo And The Loaf, Tuxedomoon, Yello in še Art Bears. Chrome so zastopani na kompilaciji Subterranean Modern.

1976 je Cryptic Corporation kupila RALPH RECORDS. S tem so postali glasbeniki po eni strani finančno in profesionalno bolj preskrbljeni, po drugi strani pa so se začela trenja med idejami residentsov in željami družbe. Cryptic Corporation namreč menda niso hoteli izdati LP Eskimov, izdali pa so Not Available. Residentsi so se razjezili, in z matrico Eskimo pobegnili proti Japonski. Pozneje so zgladili spor, Jay Clem, predsednik Cryptic Corporation pa je izjavil, da bodo matrico zaklenili v najvarnejši bančni trezor.

Plošče Residentsov v

Evropi prodajajo preko Recommended Records (katerih lastnik je Chris Cutler — ex Henry Cow, zdaj Art Bears), menda pa so jih izdajali tudi pri Virgin in na etiketi Pre (oddelek Charisme). Verjetno se najbolj spleča kupiti Residents plošče pri Recommended Records, tam stanejo s poštnino 4,20 angl. funtov, medtem, ko v Ralphovem katalogu stanejo 7—8 dolarjev, k temu pa je treba prišteti še precejšnjo poštnino (okoli 3 dolarje).

Poglavje zase so ovitki RALPH plošč in komentariji, ki jih lahko najdemo na njih ali v katalogu. Ena od takih zanimivosti je dvojna verzija Third Reich 'n' Roll, druga ima (auto)—cenzuriran naslov Third Censored 'n' Roll in Celoten ovitek prepleten z napisi Censored!

1981 je bila izdana kompilacija Frank Johnson's Favorites, na kateri so zastopane vse skupine z RALPH etikete. Izbor pa je naredil njihov računalnik z imenom Frank Johnson, ki je na njihovo zahtevo, naj sestavi LP ploščo iz razpoložljivega materiala, po štiri sekundnem premišljevanju zdrdral podatke, med njimi tudi dve skladbi, ki nista obstajali. Komentar na ovitku: »Zgleda, da je Frank pokukal v prihodnost«.

Ob 10-letnici obstoja RALPH RECORDS, se je Pen Jillette, »znanani zabavljak in radijski napovedovalec«, 1. marca 1982 ob 8 uri zjutraj zaprl v sobo hotela Bentley Motor Innasproti RALPH stavbe. V tisti sobi je potem preživel 6 dni in preposlušal vse plošče RALPH RECORDS ter jih komentiral. Rezultat posnetkov (ki jih je bilo za več kot 50 ur) je dvojni LP The Ralph Records 10 Anniversary Radio Special!, na kateri je zadnja stran (»ten Years In 20 Minutes«) — nekaj sekund vsake Ralph skladbe.

O glasbi posameznih skupin pa kdaj drugič.

POSTRAK MILKO

RALPH RECORDS
444 GROVE STREET
SAN FRANCISCO
CA 94102
USA

RECOMMENDED
Recommended Records
387 WANDSWORTH ROAD
London S. W. 8
Great Britain

Navkljub črnim slutnjam o gospodarskih gibanjih v državi do konca leta, je predsedstvo CK ZKJ odločno v zahtevi, da se kar najhitreje sprejme dolgoročni program gospodarske stabilizacije. Kriza izvajanja sistema je očitna in predvsem zaskrbljujoča. Ekonomska kriza lahko potegne za seboj vse ostale: politično, kulturno... Lahko bi bilo še huje kot je, toda ni. Tako na kratko nekateri komentirajo najnovejše podatke o poslovanju jugoslovanskega gospodarstva v prvem polletju tega leta, ki jih je objavila SDK, nato pa obravnaval tudi Zvezni izvršni svet. Gospodarsko stanje v državi ni niti malo rožnato, verjetno je eno od najtežjih v zadnjih dveh desetletjih.

Dobri dve leti takorekoč v javnosti dnevno slišimo besedo »stabilizacija«, toda nisem prepričan, da jo vsi pravilno dojemamo in upoštevamo. Ni prvič, da naša zvezna vlada sprejema zakone in podobne prisilno-represivne ukrepe brez globlje analize in obravnava z vseh aspektov (zakon par-nepar...), toda pri sistemu »stabilizacija« ji ne bi mogli očitati nepravilnosti, so se pa seveda v praksi ponovno pokazale vse slabosti in pomanjkljivosti, ki so posledica sprejemanja administrativnih odredb, oziroma celo zakonov. Če se vprašamo zakaj je bilo treba sprejeti stabilizacijske ukrepe, bi bil eden najkrajših in najbolj preprostih odgovorov: »Zato, ker smo v preteklosti, predvsem v prejšnjem desetletju živeli preko svojih zmožnosti.« Verjetno nisem s tem povedal nič novega, toda smatram, da je bilo treba to poročno povdariti, saj nekateri tega še zmeraj ne morejo in nečejo razumeti. Toda gospodarska okostenelost je strahovita, saj nekaterim še zmeraj ni jasno, da je osnova vsake ekonomije tako finančna motivacija kot tudi finančna kazen iz česar pa seveda izhaja samostojnost v odločanju o

postopno na račun tujih kreditov znašli v situaciji, ko v trenutku začne veljati formula »Več denarja (v žepu) kot blaga (na tržišču)«, s seveda neizogibnimi pomanjkanji na tržišču, dolgimi vrstami ter drugimi problemi, poznanimi iz prakse vzhodnoevropskih držav. Od sprejetja Zakona o cenah v letu 1980 nam je inflacija rastla s sledečim tempom: v 1980 je bila planirana 19 %, pridelali pa smo 40 % inflacijo. Za leto 1981 so že pri napovedi bili ekonomisti previdnejši, ter so napovedali 32 % inflacijo, toda ta je prebila vse zapore in omejitve ter dosegla rekordno 45 % rast. Za letošnje leto so bili v naši zvezni upravi ponovno več kot optimistični, saj so napovedovali oz. predvidevali le 15 % inflacijo. Vendar nekateri pokazatelji ob polletju že kažejo, da se inflacija ponovno približuje 40 %. Po predvidevanjih popularno imenovane »Kraigherjeve komisije« naj bi do leta 1986 znižali inflacijo na osem do deset odstotkov. Toda že bo stanje in razmere takšne kot letos predvidevanja, ne morejo obetati kaj posebej dobrega. Kljub temu pa posebnemu antiinflacijskemu programu prej omenjene komisije nekateri že sedaj nasprotujejo z vprašanji v stilu: ali je to »politično vredno« in ali ni to naša reganovska ekonomska politika.

Stabilizacija nam je v teh dobrih dveh letih s takšnim načinom kot so jo vodili z zveznega vrha na nekaterih področjih naredila več škode in to gospodarske kakor politične. Eden prvih ukrepov je bil, da bi čimbolj zmanjšali porabo naftnih derivatov: znameniti par-nepar. V tem času je bila cena bencina še zmerna pa tudi cene avtomobilov, tako starih kot rabljenih, še niso dosegla astronomskih cen s katerimi se krasijo danes. In kaj se je zgodilo s porabo goriva, ta v resnici ni upadla skoraj nič, saj so si v večini takšni, ki so imeli oz. imajo nekaj pod palcem privoščili pač še en avtomobil in

ohlajevali iz centralnih sistemov ogrevanja, pa so nato uporabljali razna druga (predvsem električna) grelna sredstva. Evropa se je nato odločila za poletni čas, za kar se pri nas nismo ogreli, vendar pa so razgrete glave predlagale, da bi privarčevali nekaj Kwh elektrike z uvedbo zimskega časa v Jugoslaviji. Ponovno bi bili otok osame v Evropi med 7 in 9 uro. Torej zošet bi kopirali ali pa poskušali narediti slabo kopijo nečesa kar nam verjetno sploh ne ustreza. Stabilizacijsko bi se morali obnašati tudi pri koriščenju dinarjev v avstroitalijanskih trgovinah. Ker se nisimo, je izšel kot pravi višek birokratske zaplankanosti predlog o taksah pri prehodu meje. Očitno so tisti, ki so ga predlagali pozabili na ustavo: svoboda gibanja... Nekaj pameti pa je le še ostalo doma in predlog ni bil sprejet. Seveda so nam takoj ponudili drugega: omejena vsota dinarjev pri izstopu iz države. Mogoče smo tako omejili odliv dinarjev v tujino, zato pa še povečali odliv deviz? Teh istih eviz, ki jih krvavo potrebujemo.

Ce se ponovno malo vrnemo na polletne ugotovitve SDK vidimo, da se gospodarska krivulja iz meseca v mesec spušča vse niže, toda tudi ta padec je vedno manjši in počasnejši kar daje upanje v mogoče bolj svetli konec te 1982. Finančni rezultati gospodarstva so v resnici spektakularni: skupni prihodek je večji za 31 %, dohodek za 28 % in čisti dohodek za 25 %. Toda vse to se izniči ob strahoviti inflaciji. Ob tem pa so iz gube ob polletju 45 milijard dinarjev, k temu pa je treba prišteti 14,5 milijard dinarjev nepokritih dolgov od lani. Vse to pomeni, da se še zdalec ne obnašamo dovolj stabilizacijsko, ter da bo moralo združeno delo odnosno vsa družbena skupnost še bolj zategovati pasove, kar nam na področju osebne porabe še ni ravno prešlo v kri. Tukaj seveda mislim predvsem na naše nakupe v tujini, kjer

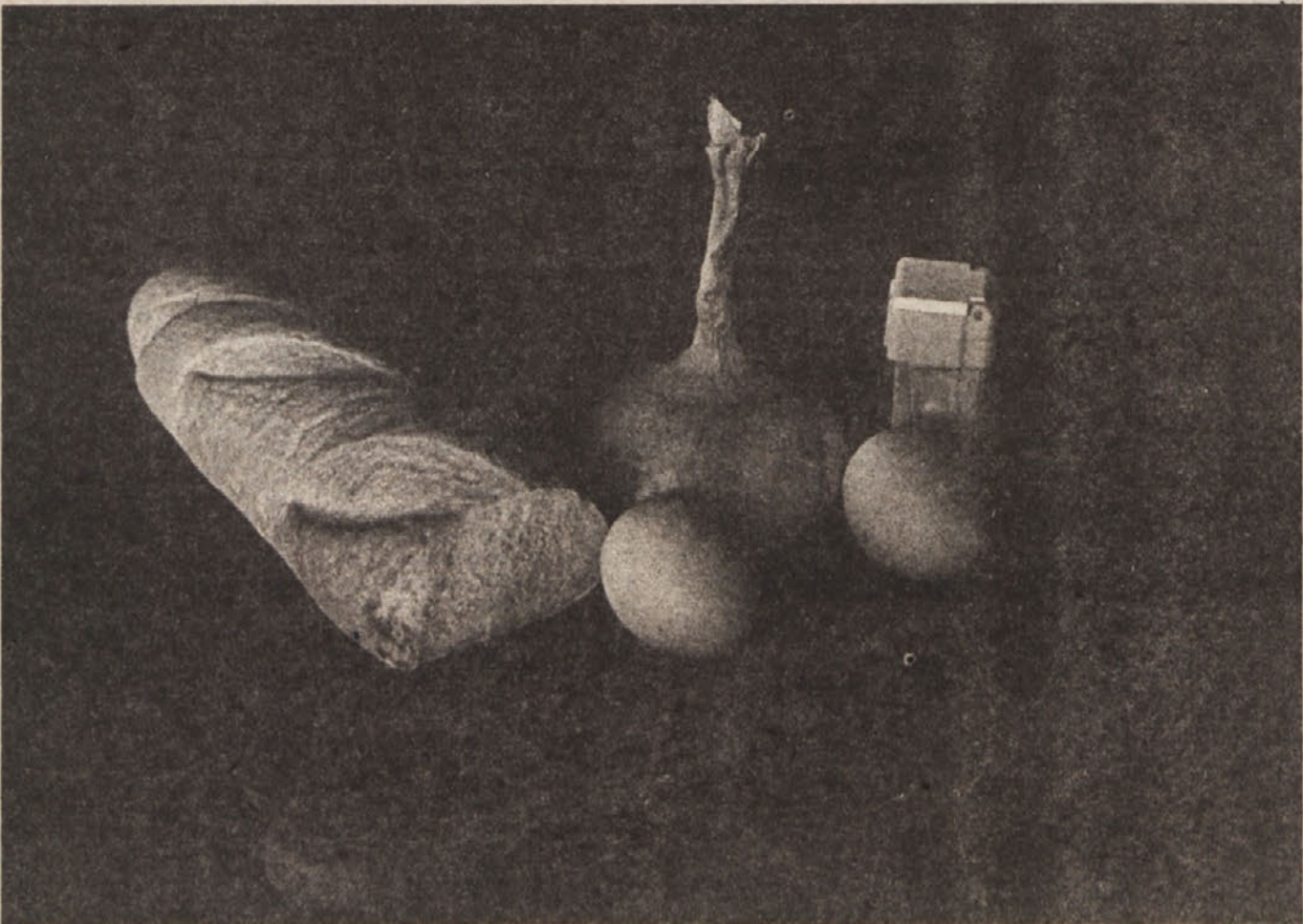
tehničnimi stvarmi, od tistih za šolo pa do zabavnih stvari, da je v Trstu lažje dobiti dele za Zastavine automobile, toda skoraj vse drugo so nepotrebni nakupi dostikrat namenjeni tudi prekupčevanju. Priznati moramo, da se kupujejo v tujini stvari, ki so čisti primeri malomeščanskega snobizma (od prehranbenih do nekaterih ostalih luksuznih predmetov), v resnici zaplavljanje tako dinarjev, še bolj pa državi prepotrebni deviz.

Za stanje kot ga imamo je, bomo realni in odkriti, kriva tudi zvezna vlada s svojimi dostikrat popolnoma nepotrebnimi in smešnimi predpisi ter zakoni. Vsa Evropa verjetno pozna jugoslovansko kavno manijo, ki ne samo, da je krepko pripomogla k našemu odluku denarja v tujino, lahko bi rekli v tonah. Zato se ne zgrozite preveč, če vam povem, da je vrednost dinarja v zadnjih dveh letih napram dolarju padla za 125 %. Prav tako je zaradi te nesrečne kave bil kar krepko okrnjen naš politični ugled v Evropi. Verjetno ne bi toliko izgubili, če bi v vsej Jugoslaviji zbrali potrebne devize in to ljubo kavo uvozili.

Pred nami je zima in tukaj imamo ponovno dve specialiteti, ki so ju pripravili v pisarnah zveznih odnosno republiških organov. O čem je beseda: gre za ukrep ZIS, da se sme kurilno olje prodajati šele od 1. oktobra. Prioriteto imajo seveda javne ustanove in slični srečnejši, medtem ko lahko ostali državljani upajo le, da bo letos mraz prišel pozno, saj kot pravijo pri Petrolu, potrebujejo vsaj 6—8 tednov, da bodo prevozili vse količine, ki jih bo prezeblo ljudstvo potrebovalo. Iz tega paketa je še en biser: gospodinjstvo lahko dobi le 1500 l kurilnega olja! Ob tem pa takoj dodam neuraden napotek odgovornih, lahko ga nabavite (kurilo olje namreč) v tujini za devize seveda.

Letos tudi premogane bo ravno dovolj, zato pa se govori, da so avstrijski briketi zelo kakovostni in

STABILIZACIJA, TAKO ALI DRUGAČE

lastni usodi. Vrteč se v začaranem krogu je jugoslovanska ekonomija na poti v socializem, najprej krenila z varijanto popolne državne regulacije cen ob pomoči znamenitega zakona Preobražinskega, ki je naše kmetijstvo najprej pripeljal na beraško palico tako, da je proizvodnja hrane danes postala eden glavnih ekonomskih problemov. Nato smo poskušali uravnati proizvodnjo težke industrije s predelovalno in industrijo blaga za široko potrošnjo, ter tako dobili formulo »Več blaga (na trgu) kot denarja (v žepu)«, da bi se nato

neprijetna stvar par-nepar je bila premagana. Zaradi vsega tega je bilo več zmešnjave in neprijetnosti, zato so konec koncev tudi ta odlok morali ukiniti. Potem so se odločili za splošno ljudsko ohlajevanje in administrativno poskušali vsiliti ljudem kolikšna bo temperatura v njihovih bivalnih okoljih ter delovnih prostorih. Papirnata vojna je bila seveda uspešna, vendar tudi v tako privarčevane literčke velja pošteno dvomiti. Odločitve tako niso skoraj nikjer upoštevali, kjer pa so že bili tako »vlado čuječi«, da so se

se kupuje vse kar pride tako rekoč pod roko. Nekdo me morebiti misli zavrniti z utemeljitvijo, da je pač treba kupovati preko meje zato, ker pri nas ni ničesar za dobiti. Priznam, marsičesa v resnici ni, oz. je v mikro količinah ali pa samo za tiste z dosti denarja ter z devizami. Vem, vsi kupujemo v Avstriji ali Italiji kavo, kavbojke, žiletke, pa tudi nekaj pralnih sredstev, vendar tega v zadnjem času manj. Mislim, da vam lahko priznam, da take stvari tudi sam nabavljam izven naših meja. Vem, da so tudi problemi z raznimi

visoko kalorični. Zato pa ljudje: hop čez mejo, razume se z devizami, ki nam kot izgleda glede odredb ZIS niso tako krvavo pomembne.

Začel sem z mislimi izrečenimi na seji predsedstva CK ZKJ, pa naj z njimi še zaključim: »Urejevanje ekonomske situacije v državi mora prispevati k utrjevanju in čim hitrejšemu sprejetju programa ekonomske stabilizacije.« Postavlja se samo vprašanje: kako dolgo bomo še čakali na nova pravila igre v domači ekonomiji?

PREDKONGRESNA RAZMIŠLJANJA

VZGOJNO IZOBRAŽEVALNI SISTEM IN VISOKO ŠOLSTVO

Predkongresne razprave na naše Novomeško srečanje in Osnutek kongresnih usmeritev ZSMS govorijo o problemu, ki žuli tudi še noreformirano visokošolstvo.

Dosledanja javna razprava in diskusija na letošnji mariborski Mladinski poletni politični šoli je nakazala na nekatere slabosti in napake v dosedanjem delu ZSM na visokih šolah. V razpravah je bilo pogosto slišati o prepadu med srednjo šolo in univerzo. S prehodom s srednje na visoko šolo se mlademu človeku pretrga vse vezi. Toda tak prepad med srednjim šolstvom in univerzo pomeni potemtakem prepad med dvema deloma mlade generacije. Očitek, češ da je vzrok temu slabša aktivnost ZSMS na višjih šolah slovenskih univerz kar naj bi bila posledica ločenosti univerzitetnih konferenc, to pa ne more biti edini vzrok za stanje takšno kot je. Vsaka osnovna organizacija ZSMS na katerikoli šoli univerze se namreč ne povezuje samo v univerzitetni konferenci ZSMS Maribor ali Ljubljani, ampak tudi v občinsko konferenco na področju kjer ima posamezna šola svoj sedež.

V ZSMS se borimo za reformo vzgojnoizobraževalnega sistema in odnosov v njem. Na eni strani teče boj za združitev vzgoje in izobraževanja z materialno proizvodnjo in sicer zato, da bodo delavski razred ter delovni ljudje in občani obvladovali tudi ta del združenega dela. Na drugi strani pa se z istim namenom borimo za samoupravni položaj učencev in študentov.

Trenutno stanje, ki pa ni novo nam kaže zelo čudno sliko, ki pa ne samo, da je čudna temveč je predvsem zelo zaskrbljujoča. Saj se smešno sliši, a je več kot resnično, da je ZSMS ravno v vzgojno izobraževalnih ustanovah, v šolah in fakultetah najslabše organizirana. Množica vseh teh mladih ljudi v teh ustanovah predstavlja osnovo organiziranja in združevanja na osnovi njihovih lastnih interesov. Vendar praviloma te množice mladih ljudi ne predstavljajo realne politične sile, ki bi bila sposobna radikalno poseči v spreminjanje svojega lastnega položaja v izobraževalnem sistemu in v vsej družbi kot celoti. Na eni strani so vzroki za takšno stanje v sami ZSMS, v njenem delovanju, oportunistu in nerevolucionarnem pristopu ter v organizacijskih slabostih in dejanskem neupoštovanju uveljavljanja specifičnih interesov študentov v ZSMS kot frontni organizaciji. Toda na drugi strani je ZSMS v šolskem sistemu lahko nedejavnost (in tudi je) prav zaradi še vedno ohranjenih nedemokratskih, nesamoupravnih odnosov v šolah in fakultetah... Odnosi med študenti in profesorji, so v veliki meri enaki hierarhijski odnosov v proizvodnem procesu. Samo organizacija izvajanja vzgojno izobraževalnega procesa je postavljena v nasprotje s samoupravnim organiziranjem in prevlado nad njo. Tripartitni sistem, ki ga je uvedel Zakon o visokom šolstvu je brez uveljavljenih delegatskih odnosov, ki predstavljajo aktivnost v zboru študentov, v svetih letnikov in drugih oblikah odločanja, nezadosten. Sistem mentorstva oz. predstojništva nad svetom letnika pa tudi formalno preprečuje razvoj vse iniciative mladih ljudi, ki so poleg tega v temeljnem odnosu — v odnosu med študentom in profesorjem — v neenakopravnem podrejenem položaju. Boj za spremembo temeljnega odnosa v izobraževalnem procesu (odnosa podrejenosti) je boj za enakopraven položaj mladih v družbi in s tem boj za samoupravljanje, ne pa za nekakšen poseben in avtonomen interes in položaj študentov. V boju za socialistični samoupravni vzgojnoizobraževalni sistem se je treba v ZSMS naslanjati na temelje, ki so bili postavljeni z zahtevami revolucionarnega dela študentskega gibanja, s stališči 11. konference Zveze komunistov Jugoslavije, ki so šla naprej od teh zahtev, z bojem ZSMS in drugih subjektivnih sil za uveljavljanje samoupravnih in delegatskih odnosov v vzgojno izobraževalnem procesu in s temeljnimi zakonskimi akti s tega področja združenega dela.

Poseben problem položaja mlade generacije je tudi visokošolski izobraževalni proces. V položaju ko obstaja prep. med že reformirano

srednjo stopnjo izobraževanja in še noreformirano visoko stopnjo izobraževanja ugotavljamo, da ZSMS v svoj organiziranosti, metodah dela in problematiki, ki jo odpira na visokih šolah, ni kos svojim nalogam.

Vse to so posledice načina ustanovitve UK ZSMS v Mariboru in v Ljubljani in deloma tudi njunega slabega dela. Priča smo zamiranjemu množične družbenopolitične aktivnosti študentov. Položaj je še posebej zaostren na naravoslovnih visokošolskih organizacijah združenega dela. Zato se na eni strani pojavlja forumska struktura ZSMS, s formalno politično in družbeno močjo, na drugi strani pa množica neorganiziranih študentov, ki se kot posamezniki vključujejo v izobraževalni proces. Na ta način ne samo, da ZSMS ne uveljavlja samoupravnih odnosov v visokom šolstvu, temveč jih s svojo »forumsko« dejavnostjo celo zavira. Ključna naloga ZSMS na vseh visokošolskih organizacijah je, da se izbori za množičnost, odprtost, kritičnost in demokratičnost svojega dela. To v bistvu pomeni organizirano vključevanje študentov v proces odločanja v izobraževalnem procesu, kot tudi njihov boj za dolgoročno ukinjanje sistema ocenjevanja, v katerem je položaj študentov najdalj od samoupravnega položaja. ZSMS na univerzi mora zato dati poseben poudarek krepitvi revolucionarne zavesti med študenti. Opaziti je namreč, da mladi strokovnjaki v združeno delo (iz šol, boril faksov) vnašajo zavest o brezkoristnosti boja za razvoj socialističnih samoupravnih odnosov, zapirajo se v svoj svet privatnosti in nezainteresiranosti, ter s tem tako krepijo tiste sile, ki vidijo svojo perspektivo v stagnaciji ali celo nazadovanju socialističnih samoupravnih odnosov.

ZSMS mora doseči samostojnost in neodvisnost delovanja povsod kjer živijo in delajo mladi, še posebej pa bi se to moralo kazati na univerzi in nje pripadajočih dejavnostih. Saj so ravno študentje tista

silnica, ki so zmeraj bili in upajmo bodo za preobrazbo družbenih odnosov v danem okolju. Ob tem pa se mora graditi frontne organiziranosti na najširši socialistični osnovi, treba je razbijati iluzijo o posebnih avtonomnih interesih šolajočih se in študirajočih mladine, ki bi bila izven boja za enakopraven položaj mladih in uveljavljanja socialističnega samoupravnega položaja delavskega razreda ter delovnih ljudi in občanov.

Ob vsem tem bi se dalo razpravljati tudi o predkongresnih aktivnostih po osnovnih organizacijah ZSMS na visokošolskih organizacijah univerze v Mariboru. Predkongresni materiali, ki so izšli v dveh brošurah, od katerih je vsaka bila tiskana v 1500 izvodih, so najverjetneje že v maju ali pa vsaj v juniju prišli v osnovne organizacije po visokošolskih organizacijah. Vendar se o kakšnih razpravah v bazi, torej med najširšo študentsko populacijo ni slišalo ravno mnogo, kar pa ni niti tako čudno, saj po nekaterih vodstvih OO ZSMS na univerzi prevladuje mišljenje, da take razprave tako niso potrebne. Zdi se mi, da mi je kar jasno zakaj takih razprav ni, saj bi se bilo zanje treba kar temeljito pripraviti, za takšne stvari pa ni ravno dovolj časa, pa tudi ne volje ter zaostrene moralopolitične odgovornosti za delo po OO ZSMS pa tudi širše. Mnenje je, da je dovolj, da imamo delegata za kongres, ta pa se bo pripravil za kon-

gres, če bo hotel tvorno sodelovati v kongresnih diskusijah. Toda ob tem se mi zastavlja vprašanje o čem oz. v čigavem imenu bo delegat govoril ter razpravjal. Bodo ta mnenja, ki jih bo zastopal mnenja njegove baze ali njegovega vodstva ali pa kar njegovo privatno mišljenje o problemih, ki zadevajo vse študente ali bolje rečeno kar vso slovensko mladino.

PREDKONGRESNA DEJAVNOST UNIVERZITETNE KONFERENCE ZSMS MARIBOR

V obdobju priprav na XI. kongres ZSMS, je UK ZSMS posvetila svojo pozornost sprotne obveščanju OO ZSMS na Univerzi. V OO ZSMS so bile organizirane javne razprave k osnutku kongresnih dokumentov, vendar udeležba na teh razpravah ni bila množična. Tako tudi ni bilo mnogo vsebinskih pripomb, vendar vrednosti in pomena danih pripomb s tem ne smemo zmanjšati.

Zaradi posebnosti univerzitetne organizacije, kjer članov OO ZSMS čez poletje ni na šolah, nismo imeli možnosti izvesti javne razprave o osnutku predloga kongresnih dokumentov. Mnenja in pripombe smo posredovali RK ZSMS na mladinski poletni politični šoli, ki je bila v začetku julija,

v Mariboru. Vse povedano je bilo upoštevano pri sestavi in pisanju predloga dokumentov za XI. kongres ZSMS, katerega smo že poslali v razpravo vsem OO ZSMS na Univerzi.

Zaključke teh razprav bomo zbrali na sestanku Univerzitetne konference ZSMS, ki bo v ponedeljek, 18. 10. 1982 ob 13.00 uri v novi predavalnici na Visoki tehniški šoli v Mariboru, Smetanova 17.

Na tej seji bodo delegati OO ZSMS potrdili tudi predlog delegacije UK ZSMS Maribor, za XI. kongres ZSMS, katero sestavlja jo tovariši Janez STRNISA, Peter ANDLOVIC, Boris GRUBER, Gorazd NASTRAN in Marjan ROŽMAN in jo je potrdilo predsedstvo UK ZSMS na svoji I. seji.

Izvoljeni delegati bodo zaključke javne razprave prenesli XI. kongresu ZSMS. Do sedaj so se v javni razpravi izoblikovali nekateri problemi, o katerih bodo spregovorili naši delegati, in sicer:

— vloga in položaj študentov pri reformi visokega šolstva

— zakaj in od kod premajhna udeležba študentk in študentov na

mladinskih prostovoljnih delovnih akcijah,

— zakaj premajhno zanimanje študentk za prostovoljno usposabljanje vojaških veščin,

— kako do novih oblik organiziranosti študentov in študentk pri izvajanju interesnih dejavnosti,

— oblike povezav OO ZSMS z višjimi oblikami organiziranja kot so Univerzitetna konferenca (UK ZSMS), občinska konferenca (OK), Mestna konferenca (MK), Republiška konferenca (RK) in Zvezna konferenca (ZK ZSMS)

— kako je z zaposlovanjem študentov po končanem šolanju

— kakšen je ekonomski položaj študentov

— štipendiranje; kdo, kje, kako, zakaj,

— kakšna je vloga in kje je mesto študentskega servisa pri izboljšavi ekonomskega položaja študentov

— kako izboljšati informiranje študentov in mladinski periodični tisk.

Naše razprave bodo prikazale resnične probleme študentov mariborske Univerze, za katere menimo, da jih mora kongres rešiti.

Vse študentke in študente, ki do sedaj niso imeli možnosti izraziti svojih kritičnih ali pohvalnih pogledov na delo mladinske organizacije in ostalih družbenopolitičnih organizacij, poziva predsedstvo UK ZSMS Maribor, da se udeležijo sestanka Univerzitetne konference ter povedo svoja stališča.

Za predsedstvo
UK ZSMS Maribor
predsednik
Marjan ROŽMAN

komisije za statutarna vprašanja in pritožbe RK ZSMS.

Na kongresu bo delalo pet komisij katerih glavne naloge bodo:

1. **Družbeno-ekonomski** odnosi; obravnavali bodo vprašanje dolgoročne stabilizacijske politike, problematika združenega dela, razvoj kmetijstva ter družbeno-ekonomske smotre razvoja mladinskega prostovoljnega dela.

2. **Politika sistema socialističnega samoupravljanja**; Izpostavljeno bo vprašanje razvoja informativnega sistema, dela v KS, razvoja podružbljanja SLO in DS in razvoja mednarodnih odnosov.

3. **Množična organiziranost ZSMS**; obravnavali bodo vprašanja idejno političnega dela, marksističnega izobraževanja, kadrovske problematike ter sprememb in dopolnitve statuta.

4. **Preobrazba vzgoje in izobraževanja**

5. **Razvoj kulture, množične kulture, telesne kulture, prostega časa in interesnih dejavnosti mladih.**

Kongres bo v športni dvorani Marof, želja vseh odgovornih pa je, da bi kongres potekal v odkritem in delovnem ozračju, zato bo že takoj po uvodnem

poročilu odprta pot za razgovor. Ker bo kongres potekal v času novomeškega občinskega praznika, bo v petek zvečer svečana akademija v počastitev obeh dogodkov. Ob teh uradnih prireditvah bodo v Novem mestu potekale še številne druge prireditve. V mali dvorani muzeja NOB se bosta predstavila grafik Bojan Gorenc in kipar Matjaž Počivavšek. Študijska knjižnica je pripravila razstavo mladinskih glasil z novomeškega področja, v fotogaleriji Pri slohu bo v gosteh razstava Novomeščana Saše Fujsa. Ena najbolj zanimivih razstav bo verjetno v avli zavarovalnice Triglav, kjer bo prikazano fotografsko gradivo o najpomembnejših dogodkih v zgodovini mladinske organizacije od 1945 do danes.

Tudi glede informiranja so se tako na RK ZSMS kot domačini sami zelo dobro pripravili. Da bi poročevalsko delo teklo čim bolje, da bi o kongresu dali čimbolj kvalitetne in neposredne informacije, smo se poročevalci posebej sestali v Novem mestu, kjer smo temeljito predebatirali vse o nalogah, ki so pred nami. Glede zanimanja sedme sile za naš kongres velja omeniti to, da je prijavljenih več kot 60 novinarjev, vodja tiskovnega središča pa bo novinar Komunistična Boris Kutin. Namesto običajnih biltenov bo izhajal v času kongresa posebni Mladi val (ta je sicer glasilo OK ZSMS Novo mesto). Prva številka je takorekoč že pred nami in predstavlja Novo mesto in Dolenjsko v njenem zgodovinskem in aktualnem trenutku. Ob prihodu na kongres bo delegate in goste čakala druga številka informacij v zvezi z delom kongresa in spremljevalni prireditvami. V nedeljo zjutraj bo tretja številka prinesla razjaničevanje izvečke iz dela komisij. Po končanem kongresu pa bo izšla še četrta številka z zaključki in oceno kongresa.

Ko so izraelske čete 6. junija dopoldan prekoračile libanonsko mejo, verjetno nihče v trolistu Begin-Saron-Ejtan ni niti v snu predvideval kaj se bo zgodilo z operacijo čiščenja teroristov PLO kot jo oni imenujejo. Sočasno so izraelski fantomi sejali smrt nad Bejrutom, Južnim Libanonom ter se spopadali s Sirci v dolini Beeka. Operacija »Mir za Galilejo« kot se uradno imenuje, je prvič v

ZDA, ki ves čas s tihim pristankom podpira teroristične akcije Izraela, je namreč v Varnostnem svetu 9. in 27. junija z vetom preprečila sprejetje resolucij in sankcij proti Izraelu. Ob tem se kaže vse nemoč OZN, ki je oče in mati Izraela, ta pa se ji kot v posmeh postavlja po robu vsem njenim odločitvam. Toda, če svetovna skupnost ni mogla uveljaviti svoje neposredne moči proti izrael-

ali mu vsaj zagrozila s sankcijami. Nasprotno. V času najhujšega bombardiranja in obstreljevanja, v času, ko je civilno prebivalstvo v zahodnem Bejrutu najbolj trpelo, se je ameriški predsednik Reagan zadovoljil s tem, da je »zelo ostro« opozoril izraelskega zunanjega ministra Samirja, ko je le ta prišel na posvetovanje v Washington. Sicer pa je Samir jasno povedal, da bo Izrael kljub

dvojiti PLO od palestinskega ljudstva. Prva posledica tega poskusa je bila postavitev civilne uprave na zahodni obali Jordana in v Gazi. Temu nato sledi postavljanje Palestincev na javne funkcije na okupiranih področjih. Seveda so to tisti Palestinci, ki ne priznavajo PLO za svojega predstavnika. Izrael je torej ob pomoči palestinskih kvistlingov poskušal odstraniti PLO s scene, ceno za to pa so

otrok, žena in starcev. Se vedno je boleč spomin na leto 1976 iz Tar-el Zatar, ko so falangisti ponovno uprizorili krvav pokol med nedolžnimi civilisti, neoboroženimi in nemočnimi starci, otroki in ženami.

Zakaj je moral umreti Beshir Gematel? Krščanski falangistični predsednik Libanona je napovedal spravo, novo epoko zgodovine Libanona, združitve

Povod za prihod čet v zahodni Bejrut je bil tu in začelase je blokada taborišč Sabra in Satila. Prve horde falange in hadadovcev so najverjetneje vdrle v taborišča že v četrtek 16. septembra. Prve slike o nepopisnih grozodejstvih pa so se začele kazati v soboto zjutraj in so jih odkrili novinarji, takoj nato pa je izraelska vojska formalno intervenirala in vzpostavila »zaščito« v obeh taboriščih.

OB LIBANONSKI DRAMI

zgodovini arabsko-izraelskih spopadov prinesla statične boje in branjenje napadenih ciljev do skrajnih možnosti. Edina razlaga takšnega razpleta dogodkov je v tem, da se ni bojevala ena od rednih arabskih armad, temveč armada Palestinske osvobodilne organizacije. Saron je pričakoval čiščenje ne pa prave vojne. Ta bi se prav kmalu sprevrgla v peto arabsko-izraelsko vojno. Toda možnosti za vsearabski boj proti Izraelu ni bilo, ker so razprtije med Arabci tolikšne kot še nikoli v zadnjih tridesetih letih. Begin je to zelo dobro vedel.

Dokler čete generala Ejtana niso prispele do samega Bejruta in začele obstreljevati tudi civilnih položajev, se svetovna javnost ni ravno izkazala v obsodbi izraelske agresije. Toda v svet so prišle novice o junaških bojih borcev PLO na gradu Balfor, v Sidonu ter o nečloveških postopkih Beginove soldateske proti civilnemu prebivalstvu in ujetim palestinskim borcem. Moramo vedeti, da so bili pglavitni cilji, ki jih je hotel Izrael doseči z vdorom v Libanon:

— fizično uničiti vodstvo PLO in vojaške enote Palestincev v Libanonu.

— ustvariti v Libanonu ozračje za takšno vladlo, ki ne bi več dovolila prisotnosti Palestincev in Sircev v državi ter bi z njimi sklenila separadni mir.

— šele nato morebiti začeti pogajanja o »lokalni avtonomiji« za Palestince na Zahodnem bregu Jordana in v Gazi.

Ob ogorčenem besu, ker se je bliskoviti pohod ponesrečil in spremenil v dolgotrajno vojno, so Izraelci nehali metati bombe in streljati z granatami

skim barbarjem, je zmogla vsaj moralno obsoditi Beginov Izrael. Na posebnem zasedanju Generalne skupščine je za resolucijo, ki obsoja Izrael glasovalo 128 držav, proti pa sta bili seveda le Izrael in ZDA. Tudi neuvrščeni niso sedeli križem rok in so takoj ob napadu na neuvrščeni Libanon sklicali sestanek koordinacijskega biroa na sedežu OZN. Ker se je to izkazalo za nezadostno, so se nato v Nikoziji zbrali zunanji ministri držav članic koordinacijskega odbora neuvrščenih, da bi sprejeli nekaj resolucij s katerimi obsojajo Izrael in ZDA ter grajajo neodločnost in nemoč OZN.

Brutalnost izraelske vojske v bojih za zahodni Bejrut, lahko primerjamo samo z terorističnimi akcijami Hitlerjeve soldateske proti civilnemu prebivalstvu v 2. svetovni vojni. Toda vsi zločini, agresije, pomanjkanje vode, elektrike, zdravil, streliva in orožja niso mogli omajati fanatičnega boja Palestincev in Jaserja Arafata. Eni najmočnejših armad v svetu so borci PLO zadali takšne izgube kot vse dosedanje arabsko-izraelske vojne niti približno ne. Ne napovedana vojna, ki je z več premirji trajala 79 dni, je tudi Palestincem zadala velike človeške in materialne izgube, toda morda odtehta te žrtve moralna zmaga in poskok mednarodne vrednosti kot je PLO ni mogel niti približno predvidevati.

V obkoljenem zahodnem Bejrutu je Jaser Arafat napisal pismo generalnemu sekretarju OZN H. P. De Cuellarju: »To poslanico vam pošiljam iz Bejruta, ki ga nenehno bombardirajo iz zraka, z morja in kopnega. Del Bejruta so Izraelci že

ameriškega nasprotovanju ravnal po svoje. Kar pa zadeva neposredne stike med ZDA in PLO, vztrajajo Američani pri zahtevi: PLO naj prizna Izrael, šele nato se bomo pogovarjali.

Glavni namen sedanje ofenzive boja Izraela proti PLO je v tem, da je po mišljenju Izraela treba izločiti PLO kot nosilca državnosti palestinskega ljudstva. Izrael je pravočasno ugo-

plačali župani palestinskih mest, ki so znani po naklonjenosti do PLO. No, pokazalo se je, da je takšna Beginova formula precej majava in da Arabci z okupiranih področij ne pristajajo, saj si drugače ni moč pojasniti ubojev vaških veljakov, ki so sodelovali z Izraelci. Begin si je hotel enkrat za vselej izpuliti trn iz očesa, torej mu je preostalo zgolj še samo popolno fizično uničenje PLO. Le to mu je zagotavljalo, da se ne bo treba nikoli umakniti z okupiranega Zahodnega brega in Gaze, saj bo pogajanja o »avtonomiji« lahko vodil brez mednarodnega pritiska kate-rega za seboj prinaša prisotnost PLO oz. njeni simpatizirji.

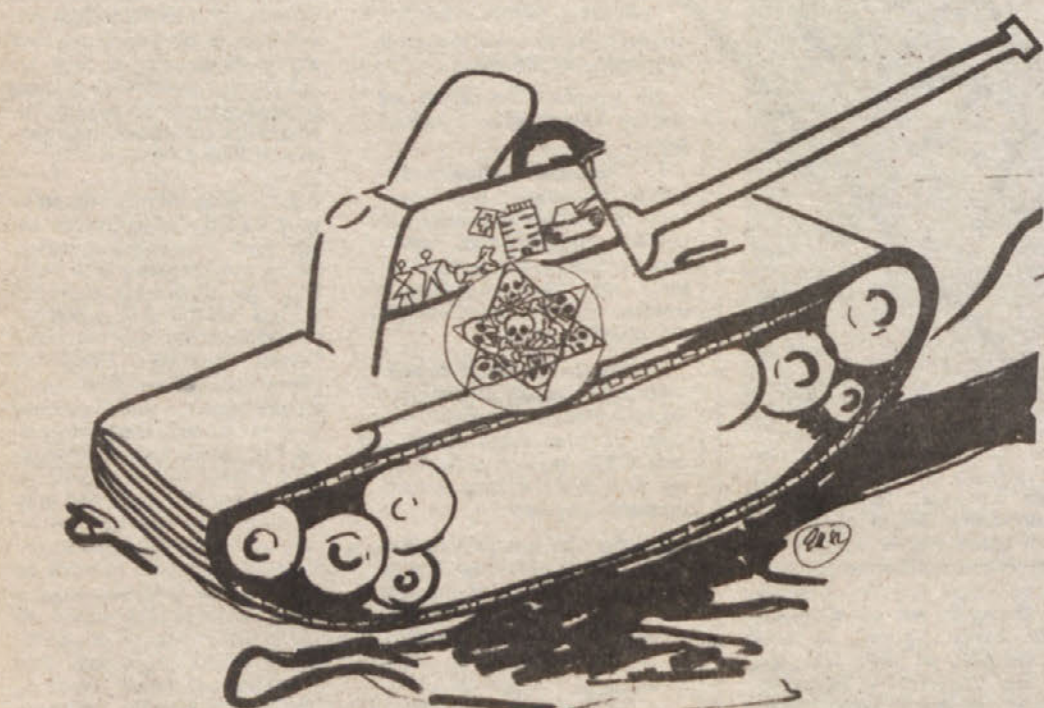
Ko so se Palestinci odločili za umik iz zahodnega Bejruta, to niso storili zaradi nemoči ali celo poraza, temveč zgolj za to, da bi zaščitili nedolžno in hudo trpeče prebivalstvo v tem delu mesta. Po nekaj tedenskih pogajanjih, ki so jih Izraelci ves čas ovrli je odšlo okoli 6500 arabskih borcev v druge države, v zahodnem Bejrutu pa so pustili okoli tisoč mrtvih tovaršev ter 20 do 30 tisoč svojcev ter ostalih beguncev kakor tudi pripadnike muslimanske leveice.

Ze tedaj se je postavljalo vprašanje: kdo bo skrbel in varoval vse te ljudi, predvsem žene, otroke in starce pred izraelskim maščevanjem ter domačo desničarsko falango. Po odhodu Mednarodnega četa Italije, Francije, in ZDA.

Palestinci niso opozarjali na takšne možnosti kar tako, saj so jim še vedno živi spomini na Dar-er Jasin, kjer so teroristi Irguna, ki jih je 1947 vodil Menahem Begin, poklali več tisoč

mno krščani in muslimani, ko nec maščevanj. Sicer pa komu bi se naj tudi maščeval, saj praktično ni imel s kom obračunavati: njegova oblast je bila absolutna. Zato je umrl Beshir Gematel, saj se je tudi Izrael ohladil proti njemu. Njegov oče, ustanovitelj falange, je izjavil: »Maščeval se bom Saronu!«

Treba je vprašati gospoda Begina in Sarona li ju Bejrut ne spominja na Auschwitz, Dachau, Buchenwald!? Dovolj sta stara, da jih pomnita. Ali vesta, da je bilo v 2. svetovni vojni ubitih 6.5 milijona Židov samo zato, ker so bili Židi. Bili ste narod brez domovine, nižja raja, onesnaževalci zraka, zato so vas hoteli iztrebiti. Ali vaju in vama podobne to na kaj spominja, gospoda CIONACISTA!!! Adolf je zažgal tako kot je zažgal milijone, Benito obesen za pete, to je bila priljubljena zabava njegovi črni rajci. Morda bo tudi izraelski narod za tebe Begin, Saron in drugi morilci našel in uporabil kakšno posebno varianto!?!

samo po vojaških objektih, ampak so se lotili načrtnega uničenja in pobijanja nedolžnih civilistov v zahodnem Bejrutu. Začel se je genocid. Mednarodna javnost je na strani PLO in nedolžnega prebivalstva zahodnega Bejruta, toda Združeni narodi so nemočni. Vlada

zasedli, drugi deli pa so obkoljeni. Ves svet naj zve za barsbarsko zaroto proti palestinskemu in libanonskemu ljudstvu.

Kljub vsemu svetovnemu zgražanju Bela hiša ni storila prav nobenega ukrepa s katerim bi prenehala podpirati Izrael

toval, da v Kairu in Washingtonu vse preveč verjamejo v »papirne dogovore« iz Camp Davida. Za Izraelce je bilo izredno važno spoznanje, da ZDA tudi pod sedanjo vladlo ne mislijo vzpostaviti uradnih kontaktov s PLO. Zato je izraelska vlada pripravila niz načrtov kako raz-

UNIVERZITETNA KONFERENCA ZKS
MARIBOR, Krekova ulica 2

Štev.: 403/82
Datum: 29. 9. 1982

CENTRALNEMU KOMITEJU ZKJ
Bulevar Lenjina 6
NOVI BEOGRAD

Komunisti na Univerzi v Mariboru smo z ogorčenjem spremljali dramo v Libanonu, katere grozljiv vrhunec pomeni brutalni zločin nad nedolžnim prebivalstvom, ki ga je izvedla izraelska vojska s svojimi pomagači.

Se enkrat so se pokazali realni dometi agresivne ekspanzionistične politike, katere neposredni izvajalci so ekstremistični krogi s teroristično preteklostjo, posredni povzročitelji pa so interesi super sil, ki zaradi potencialov, s katerimi razpolagajo, brutalno dušijo pravice narodov do samoopredelitve, da bi uresničili svoje ekspanzionistične načrte.

Komunisti na Univerzi v Mariboru v celoti podpiramo zunanjepolitično orientacijo SFRJ, ki v ospredje postavlja pravico narodov do samoopredelitve in kot ključ za rešitev bližnjevzhodnega problema izpostavlja uresničitev neodtujljivih pravic palestinskega naroda do lastne države. Podpiramo pozitivna prizadevanja PLO kot edinega legitimnega predstavnika Palestincev.

Poleg odločne obsodbe genocida sodimo, da je v tem trenutku naloga vseh progresivnih sil v svetu, da intenzivirajo aktivnosti za pravično rešitev palestinskega vprašanja.

Predsednik konference ZK
na Univerzi v Mariboru
dr. Vojko Mušil
zanj Boris Sović

ŠTUDENTSKI DOMOVI

RAZGOVOR Z DIREKTORJEM ŠTUDENTSKIH DOMOV TOV. POPOVIČEM O TRENUTNIH RAZMERAH IN TEŽAVAH V ŠTUDENTSKIH DOMOVH V MB.

KATEDRA: Kakšno je trenutno stanje v študentskih domovih?

POPOVIČ: Mi imamo iz prvega polletja izgubo v prehrani, čista izguba je 90 milijonov (govorim v starih dinarjih), to je v prvih šestih mesecih. V domačem sektorju v prvem polletju ni bilo tako imenovane čiste izgube, vendar ni bilo ustvarjenih dovolj sredstev za sklade, tako pri sektorju družbene prehrane kot pri domačem sektorju. S tem, da se bo izguba v domačem sektorju zaradi izpada poletnega dohodka močno dvignila, že za julij in avgust beležimo 65 milijonov izpada dohodka. Pri prehrani sami so sicer izgube v juliju in avgustu nekoliko narastle, po teh prvih podatkih za 22 milijonov, pri čemer je glavni vzrok za tako malo naraščanje izgube močna dejavnost na mariborskem otoku in pa turistične dejavnosti, tako da smo tukaj dosegli dejansko precej uspeha, saj bi bila izguba sicer še mnogo višja. Stanje je seveda kritično, kajti to so tako imenovane čiste izgube, brez skladov. Skupaj s skladi računamo po devetih mesecih, da bomo imeli 250 milijonov izgube. Glavni problem so v tem trenutku zamrznjene cene, saj nikakor ne moremo slediti višjim stroškom. To je najbolj kritično pri prehrani, ker je tukaj neposredna izmenjava. Skušamo seveda kuhati

hrano, ki ima vendarle količnik normalna razmerja med ceno storitve, ki jo imamo in med ceno nabavnega materiala. Določena jedila pa moramo občasno tudi dajati, čeprav so dražja. Problem je v tem, konkretno štručka od hotela, mi jo kupujemo za 5 din in 5 para, medtem ko jo prodajamo za 4,80 din. Problem je tudi naprimer s kruhom, kajti imamo ceno odobreno za enotni kruh, ki se več ne peče in moramo seveda kupovati dražji kruh.

KATEDRA: Koliko se spreminja kvaliteta hrane, koliko so manjši obroki zaradi zamrznitve cen?

POPOVIČ: Obrokov nismo zmanjšali. Gre za to, da smo morda enostavno zmanjšali ponudbo, raznovrstnost ponudbe, predvsem je tukaj problem mesa. Količine namreč zmanjšati ne moremo, saj se hrana kuha po normativih.

KATEDRA: Kolikšna je zasedenost kuhinjskih kapacitet?

POPOVIČ: Kapacitete imamo ta hip zelo slabo zasedene, samo 30 do 40 odstotkov. Rešitev iščemo v tem, da delavce premeščamo v naše obrate — bifeje — na šolah. To smo lahko storili zato, ker imamo praktično dva nova obrata, to je na VTS in pa novi obrat pri novih domovih.

KATEDRA: Kakšna bo ponudba v novem obratu pri novih študentskih domovih in ali ne gre za

podvajanje kapacitet, saj je bife že na pedagoški akademiji, nekaj deset metrov stran pa je tudi kuhinja dijaškega doma?

POPOVIČ: V novem obratu predvidevamo predvsem širšo ponudbo. Zelo močna bo ponudba po naročilu, kajti v bifeju bo stalen kuhar. Imeli bomo določene, lahko bi rekli, enostavnejše jedi, naprimer golaž, vampi, to so take jedi, katerih cenovno razmerje tudi nam ustreza. Glede podvajanja kapacitet moram povedati, da ta bife ni kuhinja v klasičnem smislu. Ne predvidevamo, da bi s ponudbo v novem bifeju konkurirali pedagoški akademiji, saj se bo primarna ponudba, se pravi rednega kosila in toplih malic, odvijala na pedagoški akademiji. V prvotni fazi je predvideno, da bi bil novi bife nadomestilo za tisti popoldanski čas, ko je bife na pedagoški akademiji zaprt. Novi bife bo odprt do večera, ker večerj v centralni menzi ne bomo več kuhali, tako da bi študenti tukaj lahko dobili kot nekaj za nadomestilo za večerjo. Ugotavljamo namreč, da dejansko zanimanje za kosilo in večerjo upada pri študentih in so bolj zainteresirani za posamezne jedi v določenih obdobjih.

KATEDRA: Kakšna pa bo usoda študentske restavracije v starih domovih v depandansi ob parku. Ali razmišljate o tem, da bi jo ukinit?

POPOVIČ: Če bi izvedli, kar je želja in kar bi bilo tudi smotno, da dobijo dijaki oziroma študentje na dan vsaj en topel obrok, potem je vprašljivo, če imamo kljub vsemu dovolj kapacitet.

KATEDRA: Verjetno bodo študente precej bolj, kot ukrepi pri prehrani, prizadeli ukrepi v domačem sektorju. Na zadnji seji sveta študentskih domov ste predložili program ukrepov za odstranitev vzrokov za izgubo za študentske domove v Mariboru.

Tako bi naj skrajšali čas kurjenja za dve uri dnevno, znižali bi temperaturo, topla voda bi naj bila le enkrat tedensko. Vsi ti ukrepi za stanovanje študentskih domov verjetno ne bodo sprejemljivi.

POPOVIČ: Imamo dve vrsti dejavnosti, in ker te dve dejavnosti ločimo, je jasno, da so tudi ukrepi različni za te dve dejavnosti. Ukrepi v zvezi s prehrano seveda študente manj prizadenejo, saj prehrana ni obvezna, medtem ko pri bivanju druge možnosti nima. Razumljivo je, da moramo glede na zamrznjene cene zmanjšati stroške. Seveda gre predvsem za tiste bistvene stroške in ker je pač najbistvenjši strošek kurjave, elektrike in tudi vode ter sredstev za vzdrževanje in čiščenje (skupaj obsegajo ti stroški 75 odstotkov vseh stroškov) je jasno, da moramo tukaj nekaj privarčevati. Druga stvar, ki nas sili k temu, kar načrtujemo, je v tem, da se skušamo približati tudi splošnemu družbenemu varčevanju z energetskimi viri in menimo, da bi se dalo s krajšim časom kurjenja, po naših ocenah privarčevati tudi do 20 ton mazuta, kar je le bistven prehranek, morda ne finančno toliko za nas, kot družbeni prehranek. Jasno pa je, da tukaj otipljivih računov ne moremo dati. Mi lahko naredimo izračune za normalne

temperature, če pa bo zima zelo huda, je jasno, da bomo morali bolj kuriti. Vprašljivo je tudi, za koliko lahko znižamo temperaturo glede na to, da študentje študirajo, se učijo.

KATEDRA: Ob tem se verjetno postavlja vprašanje zdravja študentov, vprašanje higiene — topla voda samo enkrat tedensko. Ali je takšno varčevanje sploh smotno? Ali se nam ne bo to vrnilo kot nekakšen bumerang z večjo obolenostjo študentov?

POPOVIČ: To, kar je zapisano v programu ukrepov za odstranitev vzrokov za izgubo, mi ne štejemo za sistemski ukrep bivanja v domovih, da bi to lahko bil resničen ukrep, ki bi privedel do tega, da daje družbeno koristnost, kajti ukrep, da mi enostavno zmanjšamo toplo vodo, je samo zgolj tolikšen, da ostanemo likvidni in uspešno plačati račune glede na sredstva, ki jih dobimo. Ta ukrep je lahko samo začasen, morda za dobo do novega obračunskega obdobja in za nas ni vzdržen. Tako kot za delavce in za študente verjetno še manj, štejemo da je nevzdržno, kajti to so ukrepi, ki niso koristni ne družbi in to so lahko, zares le tisti zasilni ukrepi iz teh razmer. Mi smo se dogovorili, da so ti ukrepi, ki so zapisani, možni, da pa morajo o njih odločiti še študenti, kajti bojimo se, naprimer pri kurjavi, da bodo študentje poiskali lastne vire, kljub prepovedi uporabe električne energije za ogrevanje. To lahko postane tudi protipožarno nevarno, ker bodo študentje grelnike skrivali na neprimernih mestih. Lahko pride do kakšnih požarov in imamo lahko nato družbeno in materialno škodo večjo, kot pa smo morda z ukrepi prihranili.

KATEDRA: Študente bodo ti ukrepi, če bodo seveda sprejeti, močno prizadeli. Kako pa bodo varčevali delavci?

POPOVIČ: Pri delavcih seveda računamo s podobnimi ukrepi, kot za študente. Mi imamo še vedno rezerve v organizaciji dela, gotovo tudi v delovni storilnosti. Mi že uvajamo veliko ukrepov, bodisi kontrole, kajti sama zavest ni vedno dovolj in moramo imeti sisteme kontrole izvršitve določenih nalog, predvsem je tukaj občutljiv del dela serviserjev, tudi snalžik. Jasno je da smo šli v vprašanje materialov, ki jih uporabljamo za naše delo, v kontrolo teh materialov, ali je vedno potrebno uporabljati res najkvalitetnejši material, ali pa se da uporabljati tudi kakšen cenejši material ali čistilo.

KATEDRA: V počitniških mesecih je izpad dohodka vedno zelo velik. Koliko dohodka bi se v poletnih mesecih dalo pridobiti s počitniško dejavnostjo?

POPOVIČ: Mi smo agencije obvestili, da imamo proste sobe za prenočišče. Imeli smo nekaj aranžmajev z Atlasom. Zasedenost domov v poletnih mesecih je bila sicer slaba. Kar se tega tiče imamo še ogromne rezerve. Imeli smo stalno recepcijo, imeli smo tudi nekaj aranžmajev s športniki atletič. Sektor družbene prehrane ni ustvaril izgu-

be prav zahvaljujoč temu, ker je imel polne penzione. Problem je v tem, da je tudi redna hotelska dejavnost v Mariboru prosta, oziroma imajo proste kapacitete in agencije se vendarle obrnejo najprej na hotele, kajti z njimi imajo celoletne aranžmaje, medtem ko lahko imajo z nami aranžmaje le poleti. Tako, da k nam pošiljajo manjše skupine, ali pa kakšno študentsko skupino, ki želi res ceneje bivati. Tako da tukaj ni nekega velikega dohodka in mi računamo, da bomo to dejavnost še razširili, saj imamo dva doma namenjena študentom, ki ostanejo čez poletje v Mariboru, medtem ko so ostali štirje zaprti, oziroma enega smo letos namenili za turizem. Se pravi, da smo sposobni, seveda če je ekonomski interes, te tri prazne domove nemudoma aktivirati.

KATEDRA: Kakšna pa je pri vseh teh problemih v študentskih domovih pomoč širše družbene skupnosti in na kakšno pomoč širše družbene skupnosti računate?

POPOVIČ: Zaenkrat ne moremo govoriti o neki posebni družbeni otipljivi pomoči. Vsi se seznanjajo z našo problematiko, iščejo, zahtevajo in seveda dobivajo od nas podatke takšne ali drugačne, in jih tudi prezentirajo organom, ki bi eventualno lahko bistveneje ukrepali, vendar nekih sistemskih rešitev ta hip še ne vidimo. Mi smo zaskrbljeni nad to situacijo, s tem da predvidevamo, tako je bilo vsaj dogovorjeno, da se bo v jesenskih mesecih resneje raspravljalo o celoviti problematiki študentskih domov, tako mariborskih kot ljubljanskih. Računamo, da bo politična aktivnost v jesenskih mesecih močnejša. Razpravo so pripravljali že za september, vendar kot kaže, se to prestavilo na kasneje pri Mestni konferenci SZDL, univerza je za prihodnjo sejo sveta že tudi pripravila točko dnevnega reda o problematiki domov. Dejstvo je, da si mi sami finančno ne bomo mogli pomagati, mi izgube za nazaj na noben način ne bomo uspeli pokriti. Naša osnovna skrb in velik uspeh bo, če bomo uspeli poslovati v jesenskem delu vsaj tako, da ne bomo te izgube še povečevali.

KATEDRA: Koliko vam pri rešitvi teh problemov pomaga Univerzitetna konferenca ZSMS oziroma koliko se pri Univerzitetni konferenci ZSMS sploh vključujejo v reševanje te problematike?

POPOVIČ: Pri Univerzitetni konferenci ZSMS je tu sila problematična situacija. Vemo, da imajo svoje težave, predvsem kadrovske v takšni meri, da se vodstva tako hitro menjavajo, da še preden se novi mladinski funkcionar seznani s problematiko, že odide. Tako da imamo dejansko pomoč samo v tem, da so zaskrbljeni nad situacijo, da pa sami skorajda ne uspejo izpeljati neke akcije do konca. Tudi na seje sveta študentskih domov pridejo le včasih. Na petkovi seji sveta študentskih domov, kljub temu, da smo jim poslali vabilo, ni bilo nikogar, prav tako jih tudi na prejšnji seji sveta ni bilo.

SREČKO PIRTOVŠEK

ZADEVA: Stališče UK ZSMS na program ukrepov za odstranitev vzrokov za izgubo v študentskih domovih Maribor

Mnenje, ki ga UK ZSMS zastopa glede programa ukrepov za odpravo izgube:

1. UK ZSMS meni, da se da prioriteta rešitvi osnovnih problemov v svetu SD. Neodgovorno ravnanje posameznikov partit, posebno študentske, je potrebno strogo obravnavati.

2. Partita študentov kot delegacija ni kriva za vsa neskladja v sicer slabih odnosih v svetu SD.

3. Cimprej je potrebno urediti vprašanje prehrane študentov. Dejstvo je, da je hrana izredno na nizki ravni, čeprav trenutne cene niso prevelike. Podpiramo regresiranje prehrane za študente za vsaj en obrok. Možnost zbiranja sredstev bi bila preko univerze in posameznih višjih in visokih šol.

4. Samokritika uprave in predvidevanje ukrepi v zvezi rešitev temeljnih vprašanj so

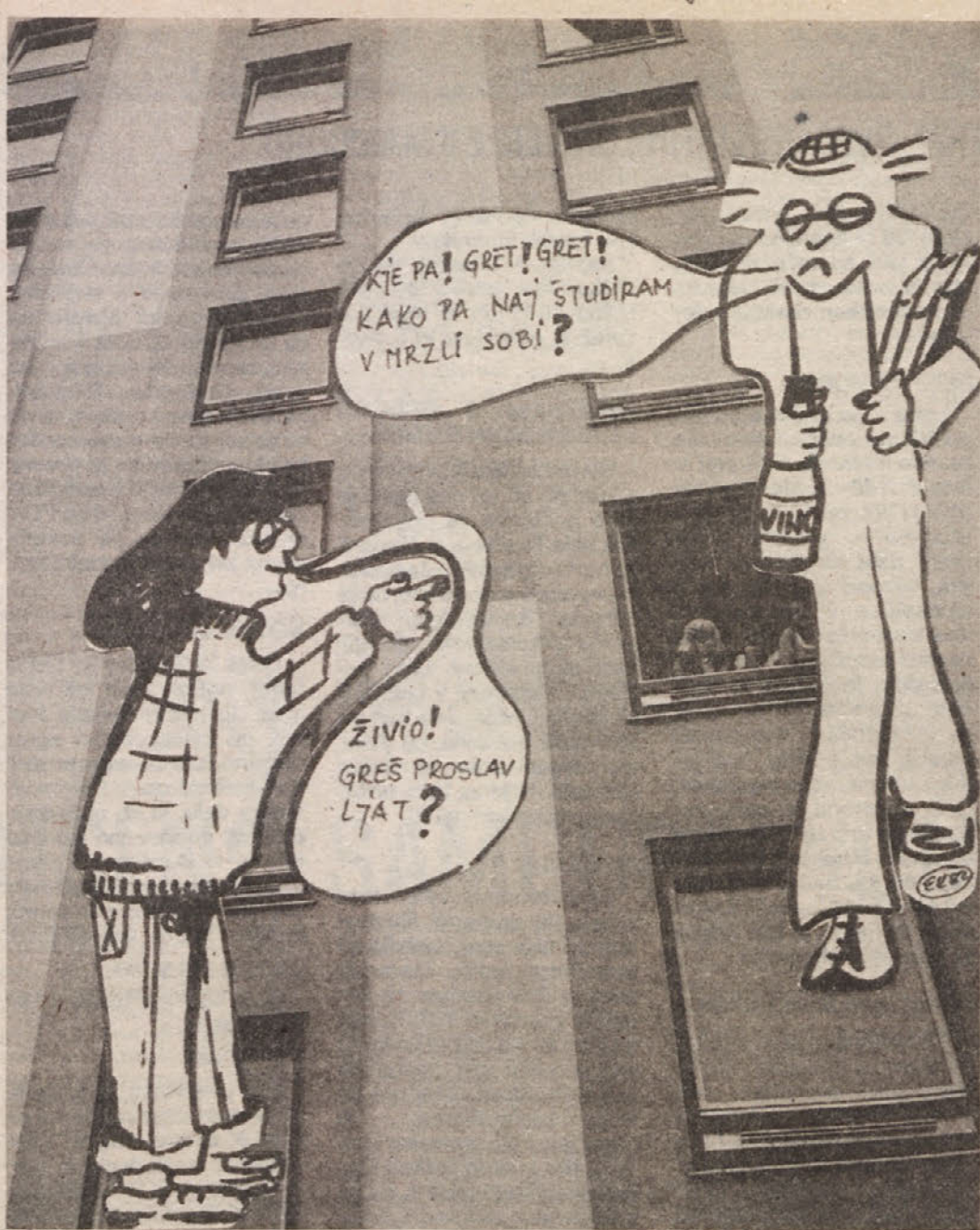
okraj konstruktivne, tako, da lahko samo upamo, da se bodo uresničile.

5. Zmanjšanje stroškov pri energiji v domačem sektorju, je gotovo velika možnost pocenitve bivanja. Znižanje temperature in skrajšanje kurjenja je opravičljivo in ekonomsko. Topla voda mora biti preko celega tedna še naprej, s tem, da bi se temperatura vode lahko nekoliko zmanjšala od zdajšnje skoraj vrele, na primerno temperaturo.

6. Izterjavo je potrebno poostri s tem, da se da razjem rok plačila, glede na prejemanje štipendij. Predvsem je potrebno poostri nadzor in plačevanje za namerno ali iz malomarnosti povzročeno škodo na domačem inventarju.

Opravičujemo se za neudeležbo na svetu SD. Pošto smo prešli le dan pred svetom, tako, da ni bilo možno uskladiti terminov. Želeli bi jo prejemati vsaj tri dni pred svetom SD.

Za UK ZSMS Maribor
podpredsednik
Gorazd NASTRAN

X. PROGRAM UKREPOV ZA ODPRAVO IZGUBE

Osnova je razrešitev neskladja v našem načelu tripartitnega odločanja, ko partita študentov odloča brez odgovornosti in prevzemanja posledic oziroma ima celo osebne koristi, kadar domovi ne poslujejo po ekonomskih zakonitostih. Razrešitev tega bo postavilo na pravo mesto tudi medsebojne odnose tako med študenti in delavci, kot med delavci in študenti samimi. Razrešitev tega je le v širši družbeni akciji, ki bo postavila razmerja socialnega varstva študentov in ekonomskega poslovanja domov in s tem socialnega varstva zaposlenih in njihovih družin, v takšne okvire, da ne bo ogrožanja ne enih ne drugih. V ta sklop je šteti tudi statusno rešitev domov, kot organizacije posebnega družbenega pomena, ki pa ni vezana na nobeno samoupravno interesno skupnost in to povzroča veliko nesigurnost v življenju in delu domov.

V del konkretnih ukrepov je treba urediti tudi vprašanje prehranjevanja študentov, ki je povsem nezadovoljivo, ker se ne hranijo redno in tudi ne dovolj kvalitetno. Študentje to opravičujejo z za njih visokimi cenami kosil in večerij ter na drugi strani premajhnimi lastnimi finančnimi možnostmi to je štipendijami in prispevki staršev. Razrešitev tega problema vidimo v po-

srednem štipendiranju to je regresiranju prehrane za študente vsaj za en obrok bodisi kosilo, bodisi toplo malico. S tem bi resda bile tudi zasedene kapacitete študentske kuhinje in razrešen osnovni vzrok izgube pri prehrani, na drugi strani pa tudi vendarle urejena vsaj enkrat dnevno zaužitje tople hrane pri študentih, ker se bo tudi odražalo kot družbeno koristno.

Do razrešitve temeljnih vprašanj pa bomo v domovih pripravili ukrepe v okviru lastnih možnosti. Usmerili se bomo v zmanjšanje vseh stroškov in prešli le v tista opravila, ki so nujno potrebna ali imajo vsaj minimalno ustrezno cenovno razmerje to je razmerje med nabavljenimi vrednostjo in ceno naše usluge.

V pripravi hrane se preusmerjamo na dejavnost v bifejih; ukinili bomo večerje (dosedaj poprečno 30-40 večerij) in kosila ob nedeljah, ostale dneve bomo kuhali kosila kljub neekonomskim razmerjem v pripravi teh obrokov. Proste delavce bomo razmestili v nova bifeja, ki bosta delala do večernih ur kot kompenzacija za večerje. V pripravi obrokov se bomo preusmerili na enostavnejše jedi, ker je za njih večji interes in so za nas ekonomsko upravičene. Z dodatno kontrolo in pretokom dokumentacije bomo še zaostri materialno

odgovornost pripravljalcev hrane na porabi živil v odvisnosti od normativov. Skušali bomo povečati število malic iz dodatne dejavnosti zunanjih odjemalcev.

V domskem sektorju so vsi ukrepi usmerjeni v zmanjšanje stroškov predvsem pri energiji, pa tudi ostalih materialih. Tako bomo skrajšali čas kurjenja za dve uri dnevno in znižali temperaturo, topla voda bo le enkrat tedensko, preverili bomo uporabo čajnih kuhinj in ostalih ne standardnih porabnikov, predvsem električne energije, po sobah stanovančev. Investicijsko in tekoče vzdrževanje bo zmanjšano na najnujnejše potrebe. Usluge študentov, ki so plačljive ukiniti oziroma le izjemoma izvajati. Se poostri izterjavo plačila stanarin in pa namerno ali iz malomarnosti povzročene škode.

Pri delavcih poostri disciplino in osebno materialno odgovornost. Delovni čas prilagoditi času ogrevanja. Veliko pozornost moramo posvetiti fluktuaciji, ki je pri snazikah precejšnja ter izpadu zaradi bolniške odsotnosti (21%). Ojačati družbenopolitično delovanje vseh zaposlenih ter organov in organizacij v domovih za ustreznejše medsebojne odnose in skupne pogoje življenja in dela.

Izobraževanje ob delu ali iz dela (povratno izobraževanje) predstavlja eno od osnovnih smeri reforme vzgoje in izobraževanja pri nas. Čeprav ima ta vrsta izobraževanja tako v svetu kot pri nas že določeno daljšo ali krajše obdobje razvoja z družbeno pogojenostjo posameznih etap in značilnosti tega razvoja, je ta opredelitev revolucionarna predvsem v tem, da izobraževanje ob delu in iz dela postane glavna pot (in ne neka vzporedna, manj vredna pot za izobraževanje) pri pri-

se izobraževanje, ki ni povezano z delom razvija s svojo lastno avtonomno logiko in število študentov se večja hitreje kot to kažejo potrebe gospodarstva in družbe z materialnimi možnostmi. Javlja se strukturalna neusklajenost med poklicno »izobraževalno produktivnostjo« in družbenimi potrebami; ta razkorak je vse večji, mnogi mladi z diplomami ne dobe zaposlitve in ne vidijo jasne perspektive v družbi. Gospodarstvo ne more zadovoljiti svojih kadrovskih potreb in

vzgojno-izobraževalnega procesa.

— rast stroškov zobraževanja, ki presegajo materialne možnosti družbe itd.

V razvoju izobraževanja se tako v svetu kot pri nas kaže v okviru kvantitativne ekspanzije izobraževanja, zlasti višje in visokošolske, hiperprodukcija visoko izobraženih kadrov ob hkratnem pomanjkanju kadrov. Dejstvo je, da vse več ljudi, mladih in odraslih, ki so že zaposleni, želi študirati, doseči diplomu neke višje ali

I. DEL: KAJ KAŽE IZOBRAŽEVANJE OB DELU V VISOKEM ŠOLSTVU

dobivanju višjih stopenj izobraževanja. To pomeni, da bomo naša prizadevanja usmerili v čimprejšnje usposabljanje mladih za delo, višjo stopnjo strokovne in katerekoli druge usposobljenosti pa si bodo pridobili ob delu ali še bolje iz dela, kar bo v največji možni meri v danih možnostih in v skladu s potrebami delovne organizacije ter na osnovi delovne uspešnosti in drugih sposobnosti in prizadevanja za zlasti aktivno vključevanje v samoupravljanje in v širše družbene tokove ter lastni interes po nadaljnjem izobraževanju. Usklajevanje družbenih in individualnih interesov je vsekakor zahtevna naloga, ki jo morajo izpeljati postopno vsi družbeni subjekti, tako da bodo preseženi ozki, parcialni interesi.

Takšna orientacija bi naj porušila most med sfero izobraževanja in sfero dela, kar kažejo nekatere bistvene značilnosti. Dejstvo je, da se z materialnimi možnostmi družbe dviga tudi izobrazbeni standard, ki pa ni enako dostopen vsem. Večje možnosti za izobraževanje imajo mlajši kot odrasli, kar pa ni v skladu s principi demokratizacije izobraževanja, kar je pomemben dejavnik socialno-ekonomskega statusa posameznika in njegove družine. Vse večji družbeni in znanstveno-tehnološki razvoj, ki se javlja permanentno z vse večjim tempom, pogojuje permanentno učenje — vezano na celotno življenjsko obdobje in ne le na obdobje mladosti.

Dinamika družbenega razvoja zahteva enakomerno razporeditev dejavnosti učenja in integriranje v vsa življenska obdobja, kar je odvisno od njihovih specifičnih potreb.

Ločevanje izobraževanja in dela je eden od glavnih razlogov kvantitativne ekspanzije in kvalitativnega upadanja izobraževanja, predvsem visokega, oziroma takoiimenovane »krize izobraževanja«. (1) Tako

naložbe v izobraževanje po tej logiki niso rentabilne. (2)

Vzgoja in izobraževanje kot enovit proces je tudi »dejavnik razvoja osebnosti človeka in ohranjanja njegove mentalne kondicije«. (3) Izobraževanje namreč ohranja intelektualno svežino in produktivnost tudi v kasnejših letih življenja. To potrjujejo velika dela in dosežki velikih naših civilizacij: A. Einstein, N. Tesla, K. Marx, P. Picasso, J. B. Tito idr., ki so bili izredno ustvarjalni tudi v jeseni življenja. Telesna in intelektualna aktivnost namreč upočasnijo procese staranja, zato je tudi to razlog, da prikažemo korist in smoter učne aktivnosti v celotnem življenjskem obdobju. Iz tega lahko zaključimo, da izobraževanje ob delu in iz dela ne uvajamo samo iz ozkih ekonomskih razlogov, ampak so enako pomembni tudi socialni, psihološki in širši humanistični razlogi. Čeprav je ekonomska in zlasti socialna učinkovitost izobraževanja težko merljiva, lahko nekateri kazalci dovolj prepričljivo pokažejo na ne-ekonomskost ekonomske in socialne izobraževalne storilnosti, to so zlasti naslednji:

— stopnja usklajenosti med izobraževanjem in potrebami gospodarstva in družbe po kadrih določenih poklicev in izobrazbenih stopenj,

— osip učencev in študentov med šolanjem,

— prekoračitev predpisane dolžine trajanja izobraževanja,

— zastarelost izobraževalnih vsebin, zlasti glede na aktualne in bodoče potrebe po delovnih mestih, za katera se izvaja izobraževanje,

— upadanje »pedagoškega standarda« vsled kvantitativne rasti števila študentov in ne dovolj velikih vlaganj v izobraževalno dejavnost,

— upadanje kvalitete formiranih kadrov, ki pridejo iz

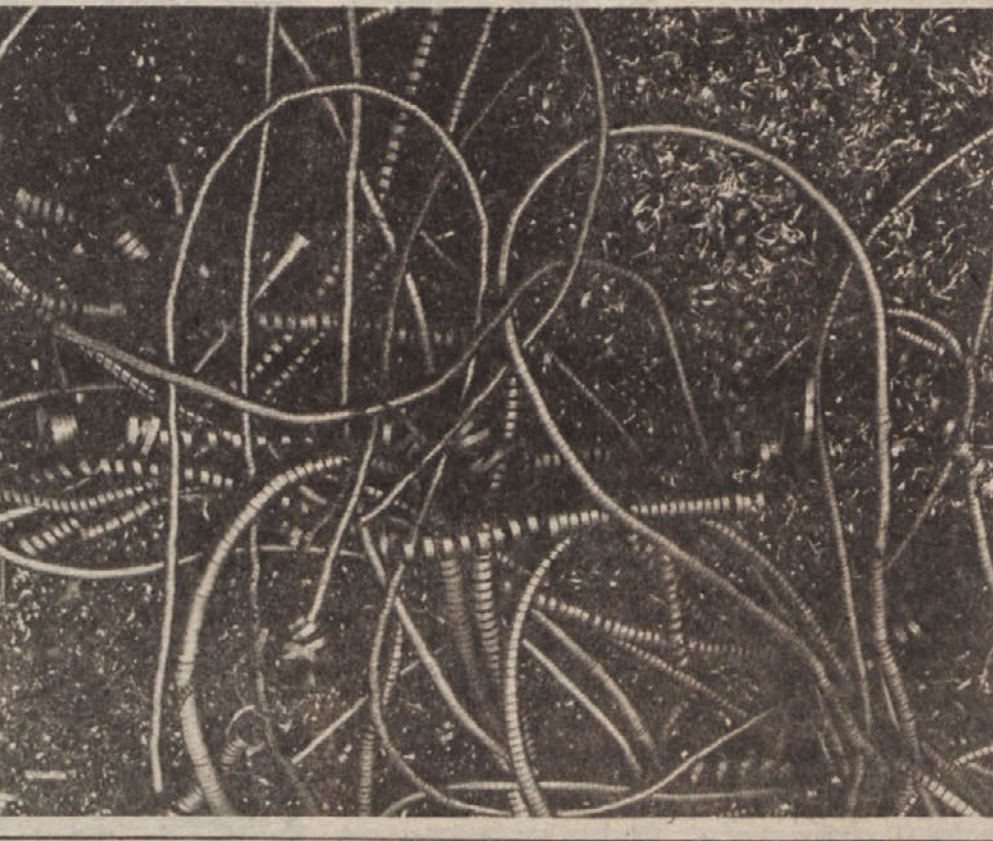
visoke šole, pri čemer pa je pretirano poudarjena dominantna neproizvodna usmeritev pri izboru študija. Jasno je, da takšen trend razvoja ni v skladu z obstoječimi in razvojnimi družbenimi potrebami in da povzroča vse večje negativne ekonomske učinke in ne zagotavlja socialne varnosti, zaradi premajhne možnosti zaposlitve velikega števila diplomantov v matični stroki. Prav tako je prisotna težnja, da se diplomanti žele zaposliti v mestih, v urbanih središčih, čeprav imajo možnost zaposlitve izven mesta.

Vse to je resen razlog, da družba išče pota za ustrezne ukrepe, da bi se ta razkorak zmanjšal do tolikšne mere, ki bo še sprejemljiva za nadaljnji družbeni razvoj. Eden od ukrepov je omejitev vpisa, zlasti na družboslovne usmeritve in zagotavljanje spodbudnih in stimulativnih ugodnosti za vpis študija deficitarnih strok, a vse to predvsem na osnovi kadrovskih načrtov, ki bi se morali izdelati v okviru funkcije integralnega planiranja gospodarstva in družbe ter prehod na študij ob delu in iz dela. Praksa kaže, da je učinkovitost administrativnih ukrepov omejena in da ne more resneje usmerjati interesa učencev in študentov k družbenim potrebam, saj na določen način predstavlja omejitveni ukrep omejevanje svobode pri poklicni izbiri, ki je za človeka najpomembnejše področje in za delo, ki predstavlja osnovno dejavnost človeka v njegovem najplodnejšem in najbolj ustvarjalnem življenjskem obdobju.

F. POŽGAN

III — ANALIZA MATERIALNIH STROŠKOV POSLOVANJA ZA CELOTNO DELOVNO ORGANIZACIJO

Vrsta materialnih stroškov	Stroški I — VI/1981	Struktura %	Stroški I — VI/1982	Struktura %	Indeks 1982 1981
1. Živila	6.305.784	43,4	6.509.055	36,1	103,2
2. Material za vzdržev. in čiščenje	397.186	2,7	423.187	2,3	106,5
3. Pisarniški material	69.792	0,5	156.390	0,9	224,1
4. Kurjava	1.922.420	13,2	2.357.808	13,0	122,6
5. Voda	205.992	1,4	312.101	1,7	151,5
6. Kalo	924	0,0	—	—	—
7. Električna energija	864.557	5,9	1.070.150	5,9	123,8
8. Bencin in olje	48.800	0,3	78.500	0,4	160,9
9. Plin	143.956	1,0	133.918	0,8	93,0
10. Transportne storitve	68.768	0,5	4.075	0,0	5,9
11. PTT storitve	59.458	0,4	124.790	0,7	209,9
12. Reprezentanca	4.613	0,0	7.127	0,0	154,5
13. Vzdrževanje del. sredstev	220.076	1,6	238.130	1,3	108,2
14. Komunalne storitve	91.017	0,6	125.474	0,7	137,9
15. Drugi materialni stroški	49.973	0,3	73.457	0,4	147,0
16. Zdravstvene storitve	13.962	0,1	25.804	0,1	184,8
17. Neproizvodne storitve	585.579	4,0	712.456	3,9	121,7
18. Vzdrževanje dvigal	48.234	0,3	44.848	0,2	93,0
19. Odpisi drobnega inventarja	527.428	3,6	553.652	3,1	105,0
20. Izdatki za delovno obleko	44.242	0,3	59.500	0,3	134,5
21. Izdatki za prevoz na delo	42.430	0,3	83.660	0,5	197,2
22. Ostala nadomestila	22.567	0,2	281.037	1,6	1245,3
23. Najemnine	10.800	0,1	13.800	0,1	127,8
24. Dnevnice	3.757	0,0	3.275	0,0	87,2
25. Potni stroški	12.304	0,1	5.223	0,0	42,4
26. Stroški investic. vzdrževanja	155.160	1,1	—	—	—
27. Amortizacija	2.277.395	15,7	4.252.587	23,6	186,7
28. Nabavna vrednost trg. blaga	346.181	2,4	409.906	2,3	118,4
29. Izredni izdatki	6.867	0,0	—	—	—
30. Lastna reprezentanca	—	—	15.376	0,1	—
31. Stroški uporabe lastnega vozila	—	—	3.133	0,0	—
SKUPAJ	14.550.222	100,0	18.078.419	100,0	124,2

LETOŠNJI DOBITNIK NAJVIŠJEGA PRIZNANJA MARIBORSKE UNIVERZE, SVEČANE LISTINE UNIVERZE V MARIBORU

NEKOČ IN DANES

OBRAZLOŽITEV OB PODELITVI PRIZNANJA
ŠTUDENTSKEMU SERVISU

— ker od same ustanovitve višjih šol v Mariboru pomembno prispeva k reševanju materialnih težav študentov;

— ker danes s skoraj 5000 člani, večini študentov in mnogim dijakom zagotavlja, razen nepogrešljivega dodatnega vira sredstev za preživetje, tudi stalno vez s svetom dela, kar je velikega poklicno-usmerjevalnega pomena,

— ker s smotnim usmerjanjem ostanka dohodka pomembno podpira kulturno in tehniško ustvarjalnost mladih v Mariboru.

Študentski servis v Mariboru živi z imenom študentski servis že enajsto leto, predtem pa mu je bilo 10 let ime študentska zadruga. Študentsko zadrugo so ukinili maja leta 1971, že 19. junija istega leta pa je pričel z delom študentski servis. Ustavnovali pa sta ga Univerza v Mariboru in Univerzitetna konferenca ZSMS v Mariboru. V aktu o ustanovitvi je zapisano: »Osnovna dejavnost študentskega servisa je posredovanje zaposlitve študentov za opravljanje občasnih in začasnih del v oOZD, za izboljšanje materialnega položaja študentov, ter omogočanje dodatnih, za študij potrebnih sredstev.

Stranska dejavnost pa je šolanje študentov za voznike motornih vozil, ter razmnoževanje za študij in obšoljsko dejavnost potrebne literature in razmnoževanje drugega gradiva. Danes se servis ukvarja predvsem s posredovanjem del in šolanjem študentov za voznike motornih vozil. Obstajajo pa tudi načrti, trenutno še samo na papirju, za ustanovitev skriptarnice. Ob ustanovitvi

leta 1971 je imel študentski servis 400 članov, danes pa ima veljavne izkaznice servisa že čez 500 njegovih članov. Ob ustanovitvi in še nekaj let kasneje so študenti opravliali predvsem občasna dela za samo nekaj dni: raznašanje mleka, Večera, pomoč v gospodinjstvu ... Študentje v prvih letih se niso toliko opravliali proizvodna dela, saj so delovne organizacije še na veliko zaposlovale delavce v redno delovno razmerje. Število posredovanih del se viša iz leta v leto.

V prvih devetih mesecih letošnjega leta je bilo izdanih 15.131 napotnic, v istem obdobju lani pa je bila številka precej nižja, 11.384. Dohodek se je v primerjavi z istim obdobjem lani povečal za 42 odstotkov, v primerjavi z letom 1980 pa kar za 100 odstotkov. Študentski servis posreduje dela za približno 420 organizacij združenega dela. Pa še en podatek je zanimiv: Lani so študenti in dijaki opravili 1.300.000 delovnih ur, v letošnjem letu pa jih bodo predvidoma 1.600.000.

Misli in vtise o delu, težavah in načrtih Študentskega servisa nekoč in danes smo skušali iz razgovora s sodelavci: Bredo Bezjak, referentko, Marjanom Krajncem, direktorjem in Borisom Čerpesom, vodjem avtošole, strniti po posameznih področjih.

SOODLOČANJE ŠTUDENTOV

Razen najpomembnejšega vpliva študentov, to je dejanskega vpliva na oblikovanje cene za posamezno delo, ki pa se ga študenti še vedno mnogo premalo poslužujejo, pa študenti odločajo tudi v svetu servisa, ki je sestavljen tripartitno. Sestavljajo ga delegacije delavcev študentskega servisa, delegacija študentov, ki delajo s posredovanjem študentskega servisa in delegacija uporabnikov. Zaščiten je torej interes vseh treh struktur. Pri vsem tem pa je glavni problem povezava delegatov študentov s svojo bazo. Tukaj nam še ni uspelo najti tiste prave oblike povezovanja. V svetu servisa imajo svojega predstavnika še univerzitetna konferenca ZSMS Maribor in predstavnik Univerze v Mariboru, tudi ta predstavnik je študent.

RAZDELITEV DOHODKA

Tukaj gre predvsem za delitev ostanka dohodka, to je tistega dela, ki ga OZD plačajo dodatno na zaslužek študenta. Študent dobi vedno 100 odstotkov za opravljeno delo, na teh 100 odstotkov pa zaračuna študentski servis 10 odstotkov manipulativnih stroškov, to so stroški poslovanja, povezovanja in predvsem računovodskih poslov, ki jih servis opravlja za OZD.

Teh 10 odstotkov predstavlja torej dohodek študentskega servisa, ki se potem deli za socialno varnost

in za kaj ga bo porabil, pa odloča svet servisa, odločajo tudi študenti. Ena izmed pomembnih dodatnih dejavnosti je tudi jazzovska sekcija. Trenutno imamo pri njej prostorske težave. Na tem področju zaobsegamo le manjši del populacije, ki pa je zagotovo ravno tako upravičena do svoje vrste kulture.

SKRIPTARNICA

Tukaj se je nakopičilo kar precej problemov. Gre za problem nakupa opreme, da je to opremo zelo težko dobiti. Nekatere stvari v Mariboru sicer že obstajajo, vendar pa je do kompletiranja opreme še zelo daleč. Za nakup je potrebna tudi devizna udeležba. Razen prostorskih težav gre torej tudi za problem nabave. Razmišljamo tudi o kakšnem novem načinu vezave skript, da ta vezava ne bi bila fiksna, temveč, da bi se lahko kasneje še vlagali listi. Če bi bilo treba skripte dopolniti, ne bi bilo potrebno tiskati nove celotne skripte, temveč bi se z vloženimi listi samo dopolnila. Takšen način bi bil mnogo cenejši, s tem pa bi se prihranilo tudi precej papirja, saj sedaj šola, ko izide nova skripta, stare izvode zavrne.

Mi smo že na prednostni listi za nakup fotokopirnega stroja pri Birostroju, vendar v enem letu še nismo prišli na vrsto. Sedaj imamo obljubljen fotokopirni stroj, ki bi ga naj dobili v naslednjih 15 dneh in ta stroj bo seveda na voljo študentom za fotokopiranje. Torej zanimanje je, pripravljenost tudi, tudi v naših načrtih je skriptarnica predvidena kot ena dodatnih dejavnosti.

Trenutno glavni problem niti ni finančne narave, saj bi vsaj za začetek sredstva le lahko zbrali, pojavlja pa se problem devizne udeležbe.

DELO NA MORJU

Letos smo pričeli prvič organizirano pošiljati študente na delo na morje. V Piranu je delalo 140 študentov, na otoku Pagu pa 80 študentov. Študenti so opravliali predvsem dela natakarej, servirk, sobaric in podobno. Z študenti so bili povsod izredno zadovoljni in že sedaj imamo naročilo iz Pirana za prihodnje leto za 100 študentov. Zanimivo je tudi to, da so študenti mnogokrat opravili svoje delo kvalitete, kot pa redno zaposleni. Delo na morju je ogromno pomenilo tudi za študente, ki so ostali v Mariboru, saj je teh čez 200 študentov sprostilo približno 1000 del in če ti ne bi delali na morju, bi bila gneča za delo še veliko večja.

BOGATENJE ŠTUDENTOV

Z bogatenjem študentov si ne delamo prevelikih skrbi. Nekakšno normalno povprečje prestopa le kakšnih pet odstotkov študentov. Tako visok zaslužek je povezan predvsem z nevarnimi višinskimi deli, ki jih opravljajo alpinisti in si na tak način prislužijo dodatna sredstva za svoje odprave. Zaslužek na študenta je znašal lani 13.235 dinarjev na mesec, če dela fizično delo po najvišji postavki normalni delovni čas. Kar se tiče povezanosti vpliva dela na študij, ugotavljamo, da dela študent v povprečju 20 ur mesečno, to pa na študij ne more bistveno vplivati, pri čemer je ogromno dela opravljenega med počitnicami. Imeli smo tudi nekaj razgovorov s temi, ki so lani največ zaslužili in smo prav

zanimivo ugotovili, da je večina boljših študentov. Naprimer študent, ki je zaslužil lani največ, to je približno 150.000, je imel povprečno oceno na VTS okoli 9.

PRIMERJAVA Z DRUGIMI
ŠTUDENTSKIMI SERVISI

Glavna razlika je predvsem v tem, da so pri nas najnižje urne postavke za posamezna dela fiksirane in študent ne more opravljal dela pod to ceno, torej ne dovolimo, da bi delovna organizacija študenta eksploatirala pod najnižjo dogovorjeno urno postavko. Naprimer v Ljubljani pa študent lahko dela tudi po zelo nizki postavki, če delovna organizacija le najde študenta, ki je za tako nizko ceno pripravljen delati.

AVTOŠOLA

Osnovni namen avtošole je v tem, da omogoči študentom po nižji ceni opravljanje voznškega izpita. Trenutna cena je 320 dinarjev za uro vožnje z zastavo 101. Razen tega pa lahko tisti, ki imajo tri leta voznški izpit postanejo tudi inštruktorji, torej gre za študente-inštruktorje, ki opravljajo delo preko servisa. Trenutno imamo sedem študentov inštruktorjev in vsi so z delom zelo zadovoljni, saj je tudi zaslužek dober, od 80 do 90 dinarjev na uro.

V preteklem letu je voznški izpit opravljalo 651 kandidatov. V avgustu naprimer opravljalo izpit 36 kandidatov, 25 jih je uspešno naredilo izpit v prvem poskusu in pet v drugem, s prvo teorijo je torej napravilo izpit 83,3 odstotka kandidatov in podobni podatki veljajo za vso leto. Lani je v prvem poskusu opravilo izpit 62 odstotkov, v drugem poskusu pa 29 odstotkov. Od leta 1973, ko je bila avtošola študentski servis ustanovljena,

na je napravilo izpit približno 6500 kandidatov, večinoma študentov in dijakov. Če se še malo povrnemo k statistiki, porabi kandidat povprečno 32 ur. V avtošoli dela 5 redno zaposlenih inštruktorjev in še nekaj študentov. Trenutno imamo težave z nabavo novih vozil, saj jih ne moremo dobiti, kandidatov pa je precej. Na voljo imamo le 8 vozil, ki so obremenjena tudi 10 do 11 ur dnevno, kar pa se seveda pozna pri stroških vzdrževanja.

NEOBIČAJNA DELA

Letos je študent tri tedne čval mačko, pred leti smo imeli delo obrezovanje kluonov pri piščancih za agromsko šolo na testni postaji na Šentiljski cesti. Potem višinska dela, ki jih opravljajo alpinisti, trimesečno čuvanje otroka na Danskem. Zadnje čase pa se pojavljajo tudi dela za pomoč bolnikom na domu, ne toliko fizično, kot psihično.

RAZVRSTITEV DEL

Dela so razvrščena v sedem skupin:

I. SKUPINA

Gre predvsem za težja fizična dela, urna postavka pa je od 80 dinarjev naprej. Sem štejemo: Nakladanje in razkladanje, delo v skladišču, Selitve, Montaža in demontaža, Izkopavanje zemljišča, čiščenje vozil in strojev ...

II. SKUPINA

Sem spadajo lažja fizična dela in pomožne službe: pakiranje, čiščenje pisarn in drugih prostorov, delo v eksperimentu, vratarska čuvajska in informatorska dela, delo za blagajniškimi pult, zlaganje materiala, kuristvo, pomoč pri inventuri, inkasiranje, telefoniranje, raznašanje časopisov, obdelovanje folij, poliranje ...

Najmanjša urna postavka je 65 dinarjev.

III. SKUPINA

Delovna opravila v tej skupini že zahtevajo ustrezno strokovno izobrazbo. Opravila pa so: Vzgojitelji, medicinske sestre, laboranti, bolj ali manj samostojna računovodska dela, tajniško strojepisna dela, napovedovanje, dežuranje, pomoč pri programiranju in operatorskih delih, prodajanje, tuširanje in retuširanje ...

Urna postavka je od 75—90 dinarjev navzgor.

IV. SKUPINA

Sem spadajo dela, ki zahtevajo izobrazbo višjih letnikov, hostese, stewardese, turistični vodiči, samostojni risalci načrtov, lektorji, potapljači, reporterji, demonstratorji, aranžerji, tehnični sodelavci pri raziskovalnih nalogah, arheologi ...

Plačilo za uro dela pa je od 100 dinarjev naprej.

V. SKUPINA

V tej skupini so zbrane inštrukcije. Za 45 minut inštruiranja pa je zaslužek od 80 do 120 dinarjev.

VI. SKUPINA

Prevajanje strokovnega in normalnega besedila sodijo v šesto skupino. Za stran prevoda normalnega besedila je treba odšteti 170 dinarjev, za strokovno besedilo pa 220 dinarjev.

VII. SKUPINA

V tej skupini so zbrana vsa dela, ki ne sodijo v prvih šest: Čiščenje stenskega bojlereja in čiščenje bojlereja za centralno kurjavo.

— brušenje parketa, in lakiranje

— izdelovanje nagrobnih napisov

— montaža smučarskih vezi in še vse drugo.

Vzgoja mlade generacije je eden od bistvenih smotrov in načel neke družbe; še posebno pa naše samoupravne socialistične skupnosti. Uresničevanje načel in smotrov novega koncepta vzgojno-izobraževalnega procesa oz. reforme vzgoje in izobraževanja je odgovorna naloga nas vseh. Bistvo je, da okrepimo družbeno vzgojno funkcijo v institucijah in procesih izobraževanja.

Naloga vzgojno-izobraževalnih organizacij ni le golo doseganje čim boljših izobraževalnih rezultatov, temveč hkrati in še posebej oblikovati socialistično, družbeno moralno, samoupravno in idejnopolično napredno mlado osebnost. Zato moramo uveljaviti položaj učenca kot enakopravnega subjekta vzgoje in seveda tudi kot soodgovornega za družbena sredstva, ki jih združeno delo namenja vzgoji in izobraževanju.

Nedavno sprejeti Zakon o usmerjenem izobraževanju je na novo opredelil samoupravno koncepcijo srednje šole.

Predvsem je izenačil položaj učenca samoupravljalca v vzgojno-izobraževalnih institucijah s položajem mladega delavca samoupravljalca v TOZD. Učenec ima danes na podlagi omenjenega zakona ter na podlagi samoupravnih splošnih

vzgojno-izobraževalnih organizacij. V ZSM mislimo, da je nadaljnji razvoj samoupravljanja in samoupravnih odnosov v vzgojno-izobraževalnih organizacijah in s tem povezan samoupravni položaj učencev, eno od bistvenih strateških vprašanj nadaljnjega uspešnega razvoja usmerjenega izobraževanja.

Samokritično lahko ugotovimo, tako ZSMS, ZK, sindikat in drugi družbeni dejavniki, ki smo odgovorni za razvoj reforme šolskega sistema in s tem neposredno za razvoj in vzgojo mlade generacije v dobre strokovnjake in samoupravljalce, temu področju posvetili nedvomno premalo pozornosti.

ZSMS se bori in se bo še borila za reformo izobraževalnega sistema in odnosov v njem. Enako, kot si na eni strani prizadevamo za združitve vzgoje in izobraževanja z materialno proizvodnjo za to, da bodo delavski razred in delovni ljudje obvladovali tudi ta del družbenega dela, se bomo na drugi strani borili in si z vsemi močmi prizadevali, ne samo za formalno opredeljen in napisan, ampak za objektivno resničen in dejanski samoupravni položaj učencev v koncepciji novega šolskega sistema. ZSMS se bo še naprej ustvarjalno vključevala v

cev v ZSM kot frontni organizaciji.

Vzroki pa so tudi druge. Predvsem zaradi še vedno ohranjenih nedemokratskih in nesamoupravnih odnosov v vzgojno-izobraževalnih institucijah. Organizacija izvaja in učnega procesa s sistemom stare šolske discipline in redovalnim sistemom je postavljena v nasprotje s samoupravno koncepcijo in organizirano šolo, ter nad njo dominira. Ravnatelj pa je do vseh skupaj s svojo odgovornostjo državnim, upravnim in družbenim organom v položaju, ko dejansko odloča o vsem. Včasih celo o vsebini dela OO ZSMS. Tako prihaja do tega, da nad ZSM izvaja učiteljski, profsorski in poslovodni kader določeno kontrolo. V tem trenutku je zato vprašljivo tudi mentorstvo nad ZSM. Radikalnejše organiziranje in aktivnost mladine na ključnih vprašanjih za uveljavitev njihovih lastnih interesov pa predstavlja nevarnost za še vedno vladajočo organizacijo izobraževanja. Ponekod se pouk in življenje na šoli odvija kot slab ideološki aparat, kar je skladno s predstavami tistih, ki bi želeli iz učencev narediti nekritične in poslušne državljane, ne pa vzgojiti in oborožiti mlade ljudi z znanjem za borbo za spreminjanje njihovega lastnega položaja.

Do danes še vse srednje šole nimajo samoupravnih usklajenih splošnih aktov v skladu z zakonom o usmerjenem izobraževanju, pa čeprav že prav vsi vemo, da je zakoniti rok že zdavnaj potekel. Že v komisijah, ki so izdelovale osnutke meril samoupravnih splošnih aktov, ni bilo povsod prisotnih učencev, kljub zakonskemu določilu, ki to izrecno zahteva. (Npr. v Gradbeni šoli, so učencem povedali, da ne morejo sodelovati pri pripravi osnutka statuta in drugih aktov šole, češ, da "nimajo dovolj pravniskega znanja". Zanimivo bi bilo izvedeti, kako naj ima učenec srednjega usmerjenega izobraževanja "dovolj pravniskega znanja").

Tako je že prva faza, to je izdelava osnutkov pravnih temeljev samoupravnega življenja in dela na šoli skoraj povsod obšla učence kot enakopravne subjekte izobraževalnega procesa. Statute in druge akte šole so, razen redkih izjem, obravnavali in sprejemali v izredno kratkem časovnem obdobju (navadno v eni šolski uri obravnava, v drugi pa sprejem), kar ocenjujemo za popolnoma nesprejemljivo. Ponekod pa učenci statuta in drugih samoupravnih splošnih aktov šole sploh niso dobili v obravnavo, ali pa so jim bili dani vpogled samo

UČENCI SAMOUPRAVLJALCI

aktov pravico in dolžnost, da kot enakovreden subjekt izobraževalnega procesa odloča o vseh bistvenih vprašanjih življenja in dela na šoli, kar pomeni, da odloča o pogojih in rezultatih svojega dela, zato pa prevzema tudi odgovornost. Torej ima pravico in dolžnost, da samoupravlja.

Blíže se konec leta, prvega, odkar smo začeli s praktično realizacijo zastavljenega koncepta usmerjenega izobraževanja. Posamični uspehi na področju vzgoje in izobraževanja nedvomno potrjujejo pravilnost usmeritev naših aktivnosti na tem področju. Pa vendar priznavamo, da smo preučevanju nekaterih posebnosti usmerjenega izobraževanja namenili premalo pozornosti. Kajti v kolikor danes ocenjujemo dosedanje izkušnje novega koncepta šolskega sistema, lahko ugotovimo, da razvoj na področju samoupravljanja in uveljavljanja samoupravnih odnosov v vzgojno-izobraževalnih organizacijah v Mariboru ni stekel tako, kot smo si zastavili, oz. razvoj ni dosegel takšne stopnje, s katero bi bili danes lahko zadovoljni.

Se manj pa smo lahko zadovoljni s položajem učenca samoupravljalca v samoupravni koncepciji usmerjenega izobraževanja v okviru

podružbljanje in spreminjanje družbenega položaja vzgojno-izobraževalne dejavnosti, njenih smotrov in vsebine, prizadevali si bomo za nadaljnjo demokratizacijo šolskega sistema, še posebej pa se bomo angažirali v borbi zoper še vedno ohranjene nedemokratske in nesamoupravne odnose v vzgojno-izobraževalnih organizacijah.

Pogoj za uspešno vključevanje mladih v ZSMS v samoupravno življenje v vzgojno-izobraževalnem procesu pa je vsekakor dobra organiziranost OO ZSMS. Mladi in njihova prisotnost v vzgojno-izobraževalnih organizacijah, predstavlja vsekakor močno in čvrsto potencialno osnovo organiziranja in izobraževanja na podlagi njihovih lastnih interesov. Ni nam težko ugotoviti, da je ZSM ravno v teh institucijah slabo organizirana in tako ta množica mladih ne predstavlja, dejanske in učinkovite politične sile, ki bi bila sposobna izraziti in učinkovito poseči v spreminjanje svojega lastnega položaja v izobraževalnem sistemu in s tem tudi v družbi. Vzroki za takšno stanje, če jih samokritično ocenimo, so v delovanju ZSM, v njeni amorfnosti, nerevolucionarnosti, oportunizmu ter v organizacijskih slabostih in dejanskem neupoštevanju uveljavljanja specifičnih interesov učen-

Ugotavljamo, da je z zakonom uvedeni tripartitni sistem skoraj povsod brez uveljavljenih delegatskih odnosov, ki nedvomno predstavljajo aktivnost v zborih učencev in drugih oblikah samoupravnega odločanja. Referendumi in druge oblike osebnega izjavljanja in odločanje na zborih so večinoma le formalno izpeljane. Za tem pa se skriva slabo delovanje delegatov učencev v svetih vzgojno-izobraževalnih institucij. Predvsem pa zaznavamo skoraj popolno odsotnost učencev v delegacijah za DPS in SIS. Tudi po letošnjih volitvah ne moremo biti zadovoljni, saj se število delegatov učencev kljub povečani aktivnosti in politični akciji ZSMS ni kaj bistveno povečalo. Moramo pa priznati, da je za neaktivnost učencev v samoupravnih organih izobraževalnih institucij kriva predvsem slaba aktivnost in angažiranost ZSM. Zbori učencev se sklicujejo, razen redkih izjem, 2 do 3 krat letno, kar je izredno malo. Tudi z udeležbo na njih ne moremo biti zadovoljni. Tematika, ki jo obravnavajo učenci na svojih zbori, je ponavadi povsem drugačna kot tematika na zbori učiteljev, pa čeprav učenci odločajo, oz. bi morali odločati o vseh bistvenih vprašanjih življenja in dela na šoli (razen o delovnih razmerjih, OD, sredstvih za skupno porabo).

izvečki, oz. posamezni členi aktov (npr. I. gimnazija).

Ugotavljamo in ocenjujemo, da sistem mentorstva nad razredno skupnostjo, razen redkih izjem preprečuje razvoj iniciative mladih ljudi in jih ne vzpodbuja h kritičnemu razmišljanju in ustvarjalnemu vključevanju v družbena dogajanja.

Temeljni odnos v izobraževalnem procesu je odnos med učiteljem in učencem. V tem odnosu pa je danes še vedno učenec a priori v neenakopravnem položaju, podrejen temeljem sistema redovanja in ocenjevanja, ki uveljavlja disciplino, poslušnost in predstavlja osnovo nagajevanja. Kljub temu, da je Zakon o usmerjenem izobraževanju jasno opredelil položaj in status učenca v novi koncepciji izobraževalnega sistema, kjer ima učenec pravico in dolžnost da samoupravlja, da je enakovreden s pedagoškim in drugim kadrom v izobraževalnih organizacijah, pa je to v praksi precej drugače. Opažamo in praksa to žal potrjuje, da so na šolah še vedno ohranjeni nedemokratski in nesamoupravni odnosi ter je še vedno prisotna prežvela miselnost nekaterih posameznih pedagoških delavcev in vzgojiteljev. Žal je to prisotno tudi med mlajšim pedagoškim kadrom. Odnos učencev — učiteljev se tako slabša,

ponekod prihaja celo do konfliktnih situacij (npr. Kmetijska šola), kar nedvomno škoduje in zavira nadaljnji razvoj samoupravljanja in konec koncev tudi sam pedagoški proces in pridobivanje strokovne izobrazbe. Učenci na šolah pa, razen redkih izjem, ki pa samo potrjujejo pravilo, pri družbenopolitičnem delu in samoupravni praksi ostajajo še vedno pasivni prejemniki in stranski, nemočni opazovalci, kot pa aktivni oblikovalci samoupravnih odločitev.

Pogosto pozabljamo in zanemarjamo razredno bistvo reforme šolstva in dialektično prepletenost znanosti z življenjem v nadaljnjih procesih demokratizacije vzgoje in izobraževanja. Premalo pozornost posvečamo marksistični idejni zasnovi izobraževalnega procesa in vseh stopnjah izobraževanja, predvsem pa na srednjih šolah.

Nekateri očitno smatrajo, da je že s predmetom STM "mogoče zadostiti marksistični zasnovanosti izobraževalnega procesa na srednjih šolah. Učitelji, ki predavajo ta predmet, so pogosto politično in idejno neangažirani. Od 58 učiteljev tega predmeta v Mariboru, jih ima le 22 primerno in ustrezno strokovno izobrazbo. Mi pa ne moremo in ne smemo dovoljevati, da STM učijo in predavajo takšni

učitelji. Velike težave imajo pedagoški delavci tudi z vsebino in učno metodo in ne dosegajo pri učencih zastavljenih pri pričakovanih učnih rezultatov v pridobivanju nekaterih teoretičnih osnov marksizma in njegove prepletenosti z našim samoupravnim sistemom in socialističnimi in samoupravnimi odnosi. Deformacije so se pokazale predvsem tam, kjer je predmet grajen in predavan na idealnih predpostavkah in v nasprotju z dejanskimi razmerami v delovnih sredinah. Takšno stanje je vodilo in še vodi mlade v pasivnost in končno v hudo kritiko tega predmeta. STM je eden najmanj priljubljenih predmetov v srednji šoli. Kaj pa to pomeni pri oblikovanju mlade osebnosti, pa verjamem, da ni potrebno posebej opredeljevati. Mislim, da tega smemo dovoljevati še v naprej.

STM in celotno izobraževalno delo mora čim bolj prispevati k oblikovanju ustvarjalnega in kritičnega mišljenja pri mladi generaciji, da bo razumela zakonitosti in poti našega razvoja in se bo zato sposobna boriti s protislovji v graditvi socialistične samoupravne družbe in da ji bo teoretično pridobljeno znanje omogočilo razumevanje sveta in jo usmerilo k njegovemu spreminjanju in k ustvarjalnemu vključevanju v družbeno dogajanje. (B. P.)

PRIDI, ČE...

PRIDI, ČE...

imaš glas in posluš (to je, če razlikuješ pesem Hej brigade od naše himne). Akademski povski zbor in umetniški vodja Stane Jurgec nestrpno čakata na tebe. P. s. Poseben pogoj za moški del zbora: vaje so obvezne tudi, kadar je na televiziji nogometna tekma.

PRIDI, ČE...

nimaš krivih nog in imaš smisel za polke in valčke in seveda še mnogo bolj zapletene pleso, ki jih svojim varovancem ob zvokih harmonike kaže Vasja Samoc, umetniški vodja folklorne skupine KUD Študent. P. s. dekleta pozor! Fatneje tam pri folkloru so sami šarmerji. Obstaja upravičena bojazen, da vas spalumudijo že na spoznavnem večeru.

PRIDI, ČE...

si vitka, estetsko oblikovana in te srčno veseli jazz balet. Dekleta in dva fanta pri Magri čakajo na nove članice, iskreno pa se veselijo tudi fantov. P. s. Fotografije že čakajo.

PRIDI, ČE...

če nisi naredil izpita na AGRFT pa ti ni živeti brez gledališča. KUD Študent je mislil tudi na tebe. Organiziral je gledališko skupino. Posebna prednost — sprojet si brez dobrih zvez z gledališčem in filmom. Voja Soldatovič pravi, da bo napravil odlično stvar iz tega teatra.

PRIDI, ČE...

hočeš spoznati nove ljudi (ki so skoraj po pravilu dobro razpoloženi), če nočeš biti sam doma, in če se hočeš aktivno vključiti v sedaj že legendarni KUD Študent. Tajnica KUD Študenta, ki je tudi sicer zelo prijazna in ljubeča deklica, vas pričakuje vsak dan od 11.—13. ure v prostorih KUD-a, Ob parku 5. Številka telefona je 25-927.

P. s. Kaj sploh še čakaš doma?

ROCKERJI, JAZZISTI, PANKERJI, NOVOVALOVCI, AKUSTIKI

PRIJAVITE SE

za dobodelni koncert ZA GLASBENI KLUB, ki bo v sredini oktobra. Prijave sprejema uredništvo Katedre vsak dan od 12.—13. ure v prostorih Katedre. Ob parku 5. Telefon 22-004.

K prijavi napišite:

- ime in priimek skupine
- imena skladb
- imena nastopajočih članov in kateri instrument igrajo

Pred koncertom bomo razdelili brošuro o glasbenikih.

Koncert bo razdeljen na dva dela: prvi dan bo nastop akustičnih skupin, drugi dan pa rockerjev.

Na koncertu bomo organizirali scjem starih instrumentov, plošč, in sploh vseh zanimivih stvari, ki jih boste našli na podstrežju. Natančnejše informacije boste našli v naslednji številki Katedre.

„KUDOVCI“ ORGANIZIRAJO DISCO

Na KUD Študentu je očitno zelo na tesno z denarjem. Kako naj sicer razumemo odločitve, da so se po dolgih letih »molk« spet odločili organizirati DISCO klub. Ta je včasih, ko je bil disco še v depandansi študentskih domov našel »KUD« u lepe denarce in pomagal občutno podpreti razrahljanje proračun.

Kakorkoli že, ideja je dobra in upajmo, da bodo kudovci uspeli. Disco so si zamislili v vsako sredo v Pristanu. Sodelovali bodo z že obstoječimi disco možnostmi. Vstopnina bo 30 din in bo namenjena le študentom.

L. V.

KATEDRAŠI MORALNI ZMAGOVALCI

Pred nami so bo zvrstilo spet nekaj odličnih športnih srečanj, o tem ni več dvoma. Fantje in dekleta pri KUD Študent so se namreč čisto resno lotili organizacije športnih iger v katerih sodelujejo: KUD Študent, Študentski servis, UK ZSMS in Katedra. »Kudovci«, ki jih je »ogromno« in zmeraj izberejo tako ekipo, ki je navajena zmagovati, so se torej odločili seči še po eni lovoriki. Druge ekipe trdijo, da jim bodo z odlično akcijo to namero preprečile. Zaenkrat jim gre slabo od rok (drugim ekipam namreč), kajti »kudovci« imajo po odbojarskem srečanju že 8 točk in za 3 točke vodijo pred Študentskim servisom.

Kakorkoli že, Katedraši so nesrečno izgubili predvsem zaradi nizkega stropa v telovadnici, parketa, ki je bil vse preveč »zglancan« in še drugih objektivnih faktorjev, v katere lahko štejemo tudi nasprotno ekipo. Kljub vsemu pa so Katedraši moralni zmagovalci turnirja, saj so kljub dvema izgubljenima igrama po tekmi vztrajno trdili, da so najboljši.

L. V.

IN MEMORIAM PREDSEDSTVU MK ZSMS

V klubu mladih je bila 7. oktobra zadnja redna seja predsedstva mestne konference ZSMS Maribor v tekočem mandatnem obdobju. Ne vem, če ima kakšen simboličen pomen dejstvo, da je bila ta seja sklicana ob zaključku velike razstave svežih gob. Naj to pomeni, da je mariborska mladina šla »po gobe«?

Na sestanku je bilo prisotnih 14—16 ljudi, večinoma članov predsedstva, ki so se pogovarjali o gradivu za sejo Skupščine mesta, o sanaciji Mladinskega doma Smolnik in o razpravah naših delegatov na XI. kongresu ZSMS. O prvi točki dnevnega reda, dogovor za izvedbo programsko volilne konference se je namreč pogovarjala Nevenka Grgič sama. Poziv k razpravi je naletel na gluha ušesa.

V okviru 2. točke, bi naj predstavniki občinskih konferenc posredovali mnenje svoje baze glede gradiva za skupščinsko sejo. Naj bi... V resnici pa je stvar izledala takole: Nevenka je povedala, za kaj gre in zaprosila predstavnike, da nakažejo pripombe na gradivo. Sledila je večna tišina, po kateri bi... sklepali, da pripomb ni. Tišina je zopet pretrgala Nevenka, (sicer pa je to njena dolžnost), ki je dala nekaj svojih pripomb na gradivo. Medtem so člani predsedstva vneto brskali po »Delegatu«, in ko je Nevenka končala, so imeli že izdelane pripombe svoje baze. Takšen je bil moj vtis.

Ce to pomeni uresničevanje delegatskega sistema v praksi, potem smo mi mladinci lepo začeli.

Seveda (žal) nočem reči, da je to v naši družbeni praksi kakšen izjemen primer.

Treba je vedeti, da je gradivo vsebovalo obravnavo za mladino zelo aktualnih problemov: zaposlovanje, stanovanjska problematika, itd.

In še to: profesionalni mladinci, sekretarji občinskih konferenc so dobili zaposlitev zopet v TOZD-ih, v katerih so bili pred mandatom.

»Takšnih in podobnih prireditev si v Mariboru želimo čimveč«.

NAŠI ŠTUDENT JE SO TUDI ALPINISTI

V novembru bo v gorski verigi Andov LOS VALDOS mednarodno srečanje alpinistov, ki ga organizira Mednarodna alpinistična zveza. Tja pošilja komisija za alpinizem pri Planinski zvezi Slovenije tudi Toneta Golnarja in Ljuba Hansla, člana alpinističnega odseka PD Kozjak. Po tem laboru bosta kot prvi jugoslovanske alpiniste obiskala Patagonijo, deželo med Čilom in Argentino. Njuna pot bo trajala od 10. novembra do 28. decembra.

VAŽNO!!!!!!

Lepa razglednica bo prispela na naslov vsakega, ki ji ima bo nakazal na žiro račun vsa deset starih jurjev (100 din), s čimer boste podprli celotno odpravo. Ljubitelji narave, alpinizma, eksotičnih krajev in... pohitite!!!! Lepe razglednice bodo vsaj delno potešile vaše skrite želje po podobnih popotovanjih. Žiro račun pri KBM: 51800-620-000116 800-719-4023/2.

Z. L.

JUGOSLOVANI NE KRADITE!

Gospa »Debela Berta«, ki je iz male trgovince na avstrijski strani Sentilja s pomočjo dinarjev in jugokupcev izgradila pravi nakupovalni center v velikosti večje samopostrežbe, je v svoji prodajalni postavila tale napis: »JUGOSLOVANINE KRADITE!«. To pa ni vse. Gospa zna »Debela Berta« groziti tudi s policijo, pregledovati ženske torbice in narediti telesno preiskavo. — Kadar gre za jugoslovanske kupce. Naši kupci pa še zmeraj oblegajo njeno trgovino. Tudi, če se ne spuščamo v gospodarka vprašanja, kot so naša neorganiziranost, nepovezanost in neodgovornost, se vendarle postavlja vprašanje nacionalnega čuta ob za nas tako ponižajočih napisih. Naši ljudje že leta in leta kupujejo v Avstriji, Italiji in glede na našo gospodarsko situacijo prav nič ne kaže, da bi v dognednem času karkoli zajezilo reko, ki odnaša Jugoslaviji še kako potrebne devize. Naj bo že kakorkoli, zavedati se moramo, da smo Jugoslovani tisti, ki smo z dinarji izgradili obmejna mesta Avstrije in Italije, in da so se z našimi dinarji obogatili tudi prebivalci teh mest. Kdor je videl Lipnico pred dese-

timi leti in kdor jo gleda danes, bo razumel kaj hočem reči. Jugoslovani smo tisti, ki smo pripomogli k razcvetu avstrijskih in italijanskih obmejnih mest in za to so nam naši sosede lahko samo hvaležni. Oni pa nam to sedaj, ko so se nasitili z našim denarjem, vračajo z napisii: »Jugoslovani ne kradite!«

Pravzaprav ob tem ni zatajilo samo naše gospodarstvo in trgovina. Naši kupci odhajajo na tuje, krivi pa so tudi naši masmediji. Če so v Avstriji in Italiji trgovine, kjer Jugoslovane načijo s tatovi, potem je pač treba opozoriti naše državljane katere so tiste trgovine, kjer smo nezaželeni. Predvsem časopisi, ki izhajajo v obmejnem območju (Večer), bi lahko tej problematiki namenili mnogo večjo pozornost. Prav tako bi lahko več o tem poročala naša televizija. Toda ne eni ne drugi očitno nimajo novinarjev, ki bi se lotili te teme.

L. V.

MLADI NA GIMNAZIJI M. ZIDANŠKA

Gimnazijo Miloša Zidanška so sicer preplavili »usmerjenci« iz prvih in drugih letnikov, vendar čistokrvni gimnazijci še vedno vegetiramo. V septembru smo na oglasni deski srečevali v glavnem le rubrike kupim-prodam, sestanek krožka, včlanite se v naš judo klub, ženska nogometna tekma, pa smo kljub temu preživeli, kar je seveda samo še en dokaz več, da lahko povprečen gimnazijec živi brez dogajanja na svoji rodni gimnaziji.

O delu OO ZSMS v šolskem letu 1982/83 danes 7. oktobra še ne bi mogli govoriti, saj OO še nima programa dela.

Kljub vsemu (kaosu) pa se je v tem tednu sestala komisija za prireditve. Tako imamo danes na gimnaziji vsaj program kulturnih prireditev, če je že kultura izgnila. V šolskem letu 1982/83 bodo (naj bi bili) na gimnaziji organi-

rani naslednji koncerti: jazz koncert Surfing Comb Band, koncert mariborskih kantavtorjev in akustičnih skupin, koncert skupine Srp, koncert bosta imela tudi Sašo in Samo in morda še kdo.

Radi bi pripravili tudi koncert Draga Minarca ali Ibrice Jušica, saj vendar ne more vedno držati »kdor visoko leta, nizko pade«.

Poleg koncertov bodo organizirani tudi glasbeni večeri z diapozitivi in seveda natanko štirje plesi.

Glede udeležbe gimnazijcev na plesih komisija za prireditve ni niti malo zaskrbljena, če pa pomislimo na ostale prireditve, se vse skupaj precej spremeni. Glede na prakso zadnjih let bo na koncertih vsaj 20 ljudi, o magičnem številu 93 pa bomo verjetno samo sanjali.

Vendar nikar ne obupujmo, na začetku, kaj bomo pa delali na koncu.

A. K.

ANKETA O IZBORU FILMOV ZA FILMSKO SCENO 1982/83

Zveza kulturnih organizacij občine Maribor je poslala srednjim šolam in domovom učencev srednjih šol anketo o izboru filmov za Filmsko sceno. Predlagajo seznam filmov, ki jih jugoslovanske distribucije lahko zagotovijo za predvajanje v letošnjem šolskem letu. Izmed 42 predlaganih naslovov jih naj učenci obkrožijo 20.

Preostalih pet terminov bodo dopolnili iz fonda Jugoslovanske kinoteke in iz programa Študentskega kulturnega centra v Ljubljani.

Predstave bodo tako, kakor doslej ob četrtkih (ena predstava ob 19.30 uri) in petkih (dve predstavi ob 17. in 19.30 uri). Cena abonmaja je 500. dinarjev.

Seznam bodo obravnavale kulturne komisije na šolah.

Fotografija

Marjan Stojko

O IZBORU FILMOV ZA FILMSKO SCENO 1982/83

SEZNAM FILMOV, PREDVIDENIH ZA FILMSKO SCENO 1982/83

ZVEZDA FILM Novi Sad

1. INTERIORS ameriška barvna drama, Režiser: Woody Allen, Vloge: Geraldine Page, Diane Keaton, Marybeth Hurt
2. AVTOPRALNICA ameriški barvni glasbeni film, Režiser: Michael Schultz, Vloge: Franklin Adjai, Sally Boyar, Richard Brestoff
3. NOŽ V GLAVI nemška barvna kriminalna drama, Režiser: Reinhard Hauff, Vloge: Bruno Ganz, Angela Winkler, Heinz König
4. KLETKA NOROSTI francoska barvna komedija, Režiser: Edouardo Molinaro, Vloge: Ugo Tognazzi, Michel Serault, Michel Galabru
5. DIRIGENT poljska barvna psihološka drama, Režiser: Andrzej Wajda, Vloge: John Gargul, Andrzej Seweryn, Krystyna Janda
6. MESCAN KASSBACH avstrijska barvna politična drama Režiser: Peter Patzak, Vloge: Walter Kohut, Immy Schell, Ernie Mongold
7. TRENUTEK romunska barvna politična drama, Režiser: Gheorghe Vitanidis, Vloge: Gheorge Cozorici, Ion Dichiseanu
8. ZELEZNI CLOVEK poljska drama, Režiser: Andrzej Wajda, Vloge: Jeri Radziwiłowicz, Krystyna Janda
9. MOSKVA NE VERJAME SOLZAM sovjetska barvna ljub. komedija Režiser: Vladimir Menšov, Vloge: Vera Alentova, Aleksej Batalov, Irina Muravjova

KINEMA Sarajevo

10. VOJNA ZVEZD ameriški barvni fantastični film Režiser: Gorge Lucas, Vloge: Mark Hamill, Peter Cushing, Alec Guinness
11. ZAKON MARIE BRAUN nemška barvna vojna drama Režiser: Reiner Werner Fassbinder, Vloge: Hanna Schygulla, Klaus Lowitz, Ivan Desny
12. IZ ŽIVLJENJA LUTK nemški barvni krimi. — psihološki film, Režiser: Ingmar Bergman, Vloge: Robert Atzorn, Christine Buchegger, Martin Benrath
13. HISNI OBISKI ameriška barvna komedija, Režiser: Howard Zieff, Vloge: Walter Matthau, Glenda Jackson, Art Carney
14. SUMLJIVA LJUBEZEN francoski barvni kriminalni film Režiser: Andre Cayatte, Vloge: Annie Girardot, Bibi Anderson, Michel Galabru
15. SKRIVNOST DVORCA OBERWALD italijanska barvna drama Režiser: Michelangelo Antonioni, Vloge: Monica Vitti, Franco Branciaroli, Paolo Bonacelli
16. LEPI PASQUALINO italijanska barvna komedija Režiser: Lina Wertmüller, Vloge: Giancarlo Giannini, Fernando Rey, Shirley Stoler
17. VOJAKOVA VRNITEV ameriška barvna drama, Režiser: Hal Ashby, Vloge: Jane Fonda, Jon Voight, Penelope Milford

KINEMATOGRAFI Zagreb

18. MEFIŠTO madžarska barvna drama, Režiser: Istvan Szabo, Vloge: Klaus Maria Brandauer, Kristina Janda, Rolf Hoppe
19. KONSTANTA poljska barvna drama, Režiser: K. Zanussi, Vloge: Tadeusz Bradecki, Zofia Mrozowska
20. NA ZAHODU NIC NOVEGA ameriški barvni vojni film Režiser: Elbert Mann, Vloge: Richard Thomas, Ernest Borgnine, Donald Pleacence

INEX FILM Beograd

21. METEOR ameriški barvni znanst. fantastični film, Režiser: Roland Neame, Vloge: Sean Connery, Natalie Wood, Henry Fonda, Trevor Howard, Karl Malden
22. BOBBY DEERFIELD ameriška barvna ljubez. drama Režiser: Sydney Pollack, Vloge: Al Pacino, Marthe Keller, Anny Duprey
23. NEVARNI PREHOD ameriški barvni akcijski film, Režiser: J. Lee Thompson, V glavnih vlogah: Anthony Quinn, James Mason, Malcolm Mc Dowell, Patricia Neal

MAKEDONUA FILM Skopje

24. VOJNA IN MIR I. del sovjetska barvna drama, Režiser: Sergej Bondarčuk, Vloge: Ljudmila Saveljewa, Sergej Bondarčuk, Vjačeslav Tihonov

25. VOJNA IN MIR II. del

CROATIA FILM Zagreb

26. MOZ, KI GA JE TREBA UBITI jugosl. barvni zgodovinski, Režiser: Veljko Bulajić, Vloge: Zvonimir Crnko, Charles Millot, Vladimir Popović, Ranko Kovačević, Tanja Bošković
27. STREL jugoslovanska barvna drama, Režiser: Krešo Golik, Vloge: Marko Nikolić, Semka Sokolović-Bertok, Fabijan Sovagović, Božidar Orešković, Božidarka Frajt
28. ALEKSANDRIJA — ZAKAJ? egiptovska barvna drama, Vloge: Naglaa Fathi, Farid Shawki, Ezzat El Alayki, Režiser: Youssef Chahine
29. KAGEMUSHA japonski barvni zgodovinski spektakel Režiser: Akira Kurosawa, Vloge: Tatsuya Nakadai, Tsutomu Yamazaki
30. SENCE VROCEGA POLETJA češka barvna drama Režiser: František Vláčil, Vloge: Juraj Kukura, Marta Vančurova, Gustav Vlach
31. STRIZENO — SKRAJŠANO češka barvna komedija, Režiser: Jiri Menzel, Vloge: Jiri Schmitzer, Magda Vasaryova, Jaromir Hanzlik
32. TESSA franc.-angleška barvna ljubez. drama, Režiser: Roman Polanski, Vloge: Nastassia Kinski, Peter Firth, Leigh Lawson
33. ZADNJI METRO francoska barvna drama, Režiser: Francois Truffaut, Vloge: Catherine Deneuve, Gerard Depardieu, Jean Poiret

MORAVA FILM Beograd

34. POLNOCNI EKSPRES ameriški barvni pustolovski film, Režiser: Alan Parker, Vloge: Brad Davies, Randy Qyd, Irena Mirekle
35. MADŽARSKA RAZPODUA madžarski barvni zgodovinski film, Režiser: Miklosz Jancso, Vloge: George Caralmi, Lajos Balasévič, Lajos Balasévič
36. GLORIA ameriški barvni kriminalni film, Režiser: John Casavetes, Vloge: Gena Rowlands, Juan Adames

KOSOVA FILM Pristina

37. VETER IN HRAST jugoslov. barvna družbena drama, Režiser: Besim Sahatcu, Vloge: Abdurrahman Shala, Faruk Begoli, Shani Pallaska, Istref Begoli
38. POSLEDNJI VALCEK ameriški barvni glasbeni film, Režiser: Martin Scorsese, Sodelujejo: Bob Dylan, Joni Mitchell, Neil Diamond, Neil Young, Van Morrison, Muddy Waters, Eric Clapton, Dr. John, Ronnie Hawkins, Paul Butterfield ter ansambel »THE BAND«
39. TO JE AMERIKA II. del ameriški barvni dokumentarni film Režiser: Romano Vanderbilt
40. BLISC V TRAVI ameriška barvna ljubez. drama, Režiser: Elia Kazan, Vloge: Natalie Wood, Warren Beatty

ZETA FILM Beograd

41. MRZLICE poljski barvni zgodovinski film, Režiser: Angleszka Holland, Vloge: Olgier Lukaszewicz, Barbara Grabowska

VESNA FILM Ljubljana

42. KACA V NEDRIH španska barvna drama, Režiser: Carlos Saura, Vloge: Geraldine Chaplin, Ana Torrent, Hector Alerio